

Universitat
de les Illes Balears

TREBALL DE FI DE GRAU

NOTÍCIES DEL LLUNYÀ ORIENT. EL JAPÓ DURANT LA SEGONA GUERRA MUNDIAL VIST PER *LA VANGUARDIA* (1941-1945)

Marc Mañas Mundilla

Grau de: Història

Facultat de: Filosofia i Lletres

Any acadèmic 2020-21

NOTÍCIES DEL LLUNYÀ ORIENT. EL JAPÓ DURANT LA SEGONA GUERRA MUNDIAL VIST PER LA VANGUARDIA (1941-1945)

Marc Mañas Mundilla

Treball de Fi de Grau

Facultat de: Filosofia i Lletres

Universitat de les Illes Balears

Any acadèmic 2020-21

Paraules clau del treball:

Historia de la premsa, relacions Espanya-Japó, Segona Guerra Mundial, *La Vanguardia*, política exterior, Filipines.

Nom del tutor / la tutora del treball: Antoni Marimon Riutort

Nom del tutor / la tutora (si escau): Antoni Marimon Riutort

Autoritz la Universitat a incloure aquest treball en el repositori institucional per consultar-lo en accés obert i difondre'l en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació

Autor/a		Tutor/a	
Sí	No	Sí	No
☒	☐	☒	☐

Resum

És quasi innegable que a l'actualitat, la Segona Guerra Mundial al Pacífic és veu clarament fosquejada per els esdeveniments ocorreguts al front europeu entre els anys 1939 i 1945. Aquest treball és centra en la reclamació d'importància d'un fet històric transcendental, que a pesar de produir-se al llunyà orient, Espanya juga un paper important. Un treball on la premsa té un paper fonamental i que gràcies a les notícies i publicacions del diari *La Vanguardia Espanyola* podrem esbrinar quina va ser la percepció espanyola enfront a les actuacions de l'Imperi del Japó durant la Segona Guerra Mundial i com és va evolucionar des de l'atac sorpresa a la base nord-americana de Pearl Harbor fins la rendició incondicional de l'Imperi del Japó a causa del bombardeig nuclear a les ciutats de Hiroshima i Nagasaki a l'estiu de 1945.

It is almost undeniable that today, the Second Pacific War is clearly overshadowed by the events that took place on the European front between 1939 and 1945. This work focuses on the claim of importance of a transcendental historical fact, which despite occurring in the Far East, Spain plays an important role. A work where the press have a key role and thanks to the news and publications of the newspaper *La Vanguardia Espanyola* we can find out what was the Spanish perception of the actions of the Empire of Japan during World War II and how it evolved from the surprise attack on the American base at Pearl Harbor to the unconditional surrender of the Empire of Japan due to the nuclear bombing of the cities of Hiroshima and Nagasaki in the summer of 1945.

Índex

1. Introducció	5
2. Hipòtesis i Objectius	6
3. Metodologia	8
3.1. Fonts emprades	10
4. Estat de la qüestió	11
5. Política i premsa	12
5.1. Les relacions diplomàtiques entre l'Imperi del Japó i Espanya	12
5.2. El diari <i>La Vanguardia</i>	15
6. Precedents històrics de la guerra	17
7. El Japó vist al diari <i>La Vanguardia</i>	20
7.1. 1941: Pearl Harbor, l'inici d'una gran guerra	21
7.2. 1942: El final de l'avanç japonès	24
7.3. 1943: Apropament americà	28
7.4. 1944: Les Filipines, un abans i un després	30
7.5. 1945: Una rendició atòmicament incondicional	33
8. Conclusions	37
9. Fonts	38
10. Bibliografia	38
11. Apèndix documental	42

1. Introducció

El diari barceloní *La Vanguardia* ha sigut, i és a dia d'avui, un dels diaris fonamentals i referents dintre dels mitjans de comunicació del país. Caracteritzat per la creació de consensos i per l'enteniment, el diari *La Vanguardia* és relleu de lo avantatjós que ha sigut aquest mitjà al llarg de la seva historia. Més de cent anys, avalen el treball, la dedicació, el rigor periodístic i la independència que posa aquest medi en el tractament sobri de les notícies que ofereixen als seus clients. Una historia que és troba lligada amb la família Godó, essent Carles i Bartolomé Godó els fundadors del diari, i essent en l'actualitat dirigit per el grup Godó, el major holding català de comunicació.

Les noves tendències historiogràfiques i els historiadors contemporanis han cregut convingent aprofundir en l'estudi d'aquesta qüestió, tant els mitjans de comunicació com dels diferents paradigmes que hi planteja el seu l'estudi. No tant sols historiogràfic, sino d'altres disciplines científiques com és el cas de la sociologia. És per això, que durant el darrer segle els historiadors han cregut convingent estudiar aquest fenomen, naixent així l'història dels mitjans de comunicació o l'història de la premsa, inclosa dintre l'aquesta.

Aquest estudi sintètic és possible gràcies a l'utilització de fonts coetànies als fets referenciats, la Segona Guerra Mundial. Fonts que van més enllà de simples referències bibliogràfiques, ja que són testimonis redactats amb una clara intenció informativa i on l'objectivitat de les dades estretes és més major que l'ús de bibliografia.

Amb aquestes referències, és pretén sota el títol: "Notícies del llunyà orient. El Japó durant la Segona Guerra Mundial vist per *La Vanguardia* (1941-1945)" volen treballar diferents qüestions que és poden plantejar com és el cas la percepció del diari barceloní front les actuacions del país nipó durant la Segona Guerra Mundial o per exemple, les relacions diplomàtiques entre Espanya i el Japó, o la percepció sobre la qüestió filipina entre altres. Per altre banda, voldríem introduir que un dels objectius principals de aquest treball és: la reivindicació en l'utilització de la premsa com a font historiogràfica vàlida. La metodologia emprada per a la elaboració de aquest treball d'investigació, obeeix a que dintre de aquest treball tractarem temes referents a l'història política i a l'història de la premsa, i és per això que intentarem dintre de aquest treball a pesar de aquesta situació, homogeneïtzar i utilitzar un mètode comú per a l'explicació de les diverses qüestions plantejades a aquest treball d'investigació.

2. Hipòtesis i Objectius

El present treball d'investigació pretén posar en relleu la següent hipòtesis de treball: “el distanciament de la percepció espanyola enfront a l'Imperi del Japó, des de l'inici de la Segona Guerra Mundial al Pacífic fins a la finalització del conflicte armat”.

Una percepció que varia radicalment dintre del govern franquista cap el país nipó, de l'amistat a l'odi i de l'admiració a la repulsa més taxativa. Una situació de variació i distanciament que és visible a les diferents fonts del diari *La Vanguardia*, que és redactaren entre 1941 i 1945. És destaca una gran rellevància inicial de les notícies esdevingudes al front del llunyà orient, on les portades dels atacs japonesos i l'expansió nipona varen ser constant. Posteriorment un descens, a causa de l'estacament japonès i les contínues victòries aliades i la ocupació de Filipines, fets produïts entre els anys 1942 i 1943. Les notícies referents a la guerra al Pacífic varen perdre la seva importància deixant pas a notícies referents al front europeu i essent aquestes relegades a la secció “Notícies de l'estranger” situada a meitat o del diari i a vegades, a les últimes planes del diari. Fet que és prolonga en el temps, fins que torna a la situació anterior a causa de la campanya de MacArthur a les Filipines a partir de l'any 1944 i la derrota definitiva del Japó a l'any 1945.

Cal destacar que les relacions hispano-japoneses juguen un paper fonamental a aquest treball. Relacions referenciades entre els anys 1937 i 1945 i que, al principi, foren bastant confortables per als dos governs, ja que hi havia uns interessos comuns com varen ser la defensa de les seves tradicions més conservadores, l'anticomunisme i la simpatia front a les potències de l'Eix. Una percepció que a mesura del pas del temps i dels esdeveniments bèl·lics és va trencar definitivament durant de la representació de interessos per part d'Espanya del Japó durant la guerra. Un distanciament produït a causa dels relacions històriques d'Espanya dintre del Pacífic com és el cas de Filipines i per les perspectives de futur del govern franquista. Unes perspectives de futur relacionades amb l'establiment d'un futur ordre mundial encapçalat Estats Units, possible vencedor de la guerra. Un canvi de direcció, per part del govern de Madrid, que va ser necessari per establir unes noves bases per a futures relacions internacionals que afavoririen a la llarga al règim franquista per a perpetuar-se en el poder i ser reconegut internacionalment com aliat en la lluita contra el comunisme.

Aquest treball no és un estudi més sobre el paper el Japó a la Segona Guerra Mundial, ni tampoc és un estudi bibliogràfic referent al paper d'Espanya durant Segona Guerra Mundial,

és un treball combinat que tracta diversos temes, tant el paper del Japó, com les notícies del diari *La Vanguardia*, o com les relacions diplomàtiques.

Per tant, entre els objectius de caràcter general volem destacar, en primer lloc, de la reivindicació ferma de que per realitzar un estudi historiogràfic contemporani de qualitat, l'utilització de la mateixa premsa com a font historiogràfica és una font vàlida per al seu desenvolupament. Creem que la premsa pot ser una font historiogràfica de qualitat, i moltes vegades essencial i necessària.

Un segon objectiu és reafirmar la necessitat de estudis combinats per el desenvolupament i aclariment de qüestions on diversos fenòmens hi tenen constància, com és el cas d'aquest treball. Per exemple, aquells relacionats amb l'història de la premsa, com és el cas de la consulta el diari per entendre dita percepció i aquells, relacionats amb relacions internacionals entre Espanya i Japó, on els esdeveniments bèl·lics al Pacífic i els canvis de postura d'Espanya són clars exemples.

Finalment, un últim objectiu de caràcter general seria posar en relleu el paper del diari *La Vanguardia* com a mitjan de comunicació fonamental per entendre la premsa espanyola del segle passat. És per això que, un dels principals objectius de aquesta investigació es l'anàlisi sistemàtic de les publicacions diàries del diari *La Vanguardia* que tracten sobre la Segona Guerra Mundial al Pacífic.

Per altre banda, dintre de aquest treball d'investigació hi existeixen objectius de caràcter més específics i enfocats als temes tractats. En primer lloc, un de aquest objectius específics és aprofundir un poc més una de les corrents poc estudiades dintre de la historiografia espanyola com és el cas de la corrent asiàtica. Una corrent asiàtica molt poc estudiada per els investigadors, l'únic referent actual existent, que ha tractat les relacions entre Espanya i Àsia ha sigut l'historiador Florentino Rodao.

Un altre objectiu específic de aquest treball d'investigació és descobrir el tractament que realitza el diari *La Vanguardia* sobre la qüestió de les Filipines. Una qüestió que posa de manifest les clares evidències dels vincles existents, a posteriori, entre Espanya i les Filipines.

I finalment, un últim objectiu específic que té relació amb la Segona Guerra Mundial al Pacífic, una qüestió que sens dubte ha estat enfosquida, i tal vegada segueix encara enfosquida, per els esdeveniments produïts al front europeu. Aquest treball té com a objectiu també, posar de manifest un fet històric transcendent com va ser la guerra al Pacífic, un esdeveniment que va canviar el món i lo va introduir dintre una nova era, la era atòmica. És

per això, que aquest treball és dedicat a extreure els principals esdeveniments bèl·lics que marcaren la guerra fins al seu desenllaç, des de Pearl Harbor fins a Hiroshima i Nagasaki.

3. Metodologia

Pel que fa a la metodologia emprada a aquest treball d'investigació, obeeix i és el fruit de la combinació clara, com hem dit abans a l'apartat anterior, de dues corrents inherents dintre de la historiografia contemporània com són l'història de la premsa i l'història política.

Destacant el paper de cada una de aquestes dues disciplines podem dir que, principalment un dels principals eixos sobre els quals s'assenta la historiografia contemporània és la política, a part de l'economia i la societat. Una història política que és molt important per entendre com s'ha configurat l'història de la humanitat i com ha avançat fins arribar a avui en dia. I és que, l'utilització del poder tant per les elits com per la societat en el seu conjunt encara segueix essent un dels pilars fonamentals dels quals la historiografia actual és centrada més. Cal fer referència a la renovació de la història política assentada gràcies als postulats establerts per els historiadors francesos, i en concret, René Rémond considerat una autoritat i un referent obligat pel que fa a la nova història política francesa¹. Una nova història política francesa que va en contra de la *Novelle Historie* per ser aquesta molt economista.

Hi que propugna certes qüestions fonamentals dintre de la nova política, entre elles: una concepció ampliada de "lo polític"² per una millor explicació de la societat. Ja que per aquests autors, "lo polític" és el major punt d'encontre dintre la societat, i a més de ser el punt definitiu de la majoria de les activitats socials. Una altra qüestió és la nova mirada i pensament cap l'esdeveniment polític, entès aquest com introductor d'un factor inesperat i inexplicable que és produït en un moment històric concret i a més té efectes retroactius³, que posen qüestió les explicacions realitzades sobre el passat. Finalment, el redescobriments de "lo polític" i de la seva importància denotava el debilitament dels models d'anàlisi segons

¹ CRUZ, M. (1993): "En torno a la nueva historia política francesa". *Historia contemporánea*, núm. 9 (Exemplar dedicat a: La nova història política), pàg. 60.

² *Ibidem* pàg.63

³ *Ibidem* pàg.66

els quals la política constituïa un simple reflex o projecció de les estructures socioeconòmiques⁴.

L'altre principal eix, és l'història de la premsa, una història que comença a tenir la seva importància a causa de donar rellevància a un fenomen que anava més enllà de la historiografia tradicional. No va ser fins aquest moment quan podem parlar d'un fenomen de masses, amb un gran rebuda per part de la societat, fet que transformà la premsa en un ben d'ús i de consum més. La seva presència reiterada dintre de la societat els converteix en instruments, clarament, de gran influència. Cal destacar el fet que el període d'entreguerres va ser bastant comú l'ús de propaganda bèl·lica a favor d'uns o altres. En el cas d'Espanya a part de la propaganda durant el franquisme fou comú l'ús de la censura i la censura prèvia. Pel que fa a l'estudi d'aquesta cal destacar encara que no ha tingut el mateix llarg recorregut que l'història política, cada vegada més s'està convertint en una corrent amb un gran impuls. Veiem així que en només 30 anys els estudis referits a la història de la premsa han viscut un ràpid desenvolupament en la seva articulació acadèmica, tot i tractar-se d'una disciplina relativament jove⁵.

Un exemple, és a nivell espanyol la revista *Història i Comunicació Social*, editada pel Departament d'Història de la Comunicació Social de la Universitat Complutense de Madrid, així com la jove Revista Internacional de Historia de la Comunicación, editada per la Associació de Historiadores de la Comunicación⁶. L'història de la premsa a part de poder analitzar temes concrets, també pot ser útil per entendre moltes altres que tenen que veure directament o indirectament amb la premsa. Per tant l'estudi d'aquesta pot enfocar-se de moltes maneres diferents des de l'història del mitjà de comunicació fins la percepció del mitjà envers una qüestió concreta.

Adicionalment a aquesta combinació de corrents històriques és propugna com a mètode de treball l'utilització de dos tipus de referències diferents i complementaries, per una banda fonts primàries extretes del diari *La Vanguardia*, notícies de gran rellevància històrica i que

⁴ BRONISLAWA, M. (2014): "La historia Política". *Revista de historia universal*: Universidad Nacional de Cuyo, núm 4, pàg. 104.

⁵ CABAL, R. (2018): "Comunicación Social e «Historia Oral»: por un método integrador para la Historia de la Prensa. *Revista de historiografía (RevHisto)*, núm.28, pàgs. 303.

⁶ HERNÁNDEZ, P. (2017): "Consideración teórica sobre la prensa como fuente historiográfica". Madrid: *Historia y comunicación social*, Universitat Complutense, vol. 22, núm 2, pàg. 468.

defineixen els diferents esdeveniments de la guerra, i per altre banda, fonts bibliogràfiques, que ens ajudaran per complementar la informació.

3.1. Fonts emprades

En primer lloc, l'eix principal de aquesta investigació són les fonts del diari *La Vanguardia* que tracten la Segona Guerra Mundial al Pacífic entre els anys 1941 i 1945. Unes fonts que han estat seleccionades per la seva qualitat informativa. Per tant, aquest treball obeeix a una visió qualitativa i no qualitativa del fenomen que plantegem. La percepció que té el diari *La Vanguardia* sobre l'Imperi del Japó i dels esdeveniments que és desenvolupen durant la Segona Guerra Mundial és la qüestió fonamental de aquest treball d'investigació. Unes fonts primàries, que sens dubte és converteixen en una eina de treball precisa i fonamental, ja que son testimonis directes de aquells anys 1941-1945. Notícies del llunyà orient que són lo més objectives possibles, ja que en molts de casos s'expressen accions bèl·liques poc subjectives. Tal vegada, aquí hi trobem cert favoritisme cap una banda o altre, o a lo millor les dades numèriques que extreuen les agències de notícies que no eren correctes a causa d'un ocultament bèl·lic per part dels combatents per ocultar les veritables dades dels diferents atacs. Però a part de aquestes dos possibles veritats, la qüestió essencial és que les fonts estretes del diari *La Vanguardia* són un reflex del rigor periodístic i del tractament realitzat per aquest mitja de comunicació.

En segon lloc, emprem per aquesta investigació bibliografia de caràcter secundari a mode de complement de les anteriors fonts primàries. Una bibliografia especialitzada que ens ajudarà completar una visió major sobre les diferents qüestions que a aquest treball de investigació és plantegen, qüestions fonamentals que és formulen com per exemple: “el paper fonamental que ha desenvolupat *La Vanguardia* dintre de la premsa espanyola”, “les relacions diplomàtiques hispano-japoneses entre 1937-1945”, “ l’historia de l’Imperi del Japó” o “La Guerra del Pacífic 1941-1945”.

Per això, la bibliografia específica seleccionada no tracta un únic tema concret sino diversos que s'interrelacionen entre sí. Entre les referències que emprem podem destacar aquelles que tenen relació amb el diari *La Vanguardia* com és el cas del següent llibre: “*Diari d'una postguerra: La Vanguardia Española (1939-1946)*” d'en Rafael Aracil i articles electrònics del mateix mitja de comunicació. Unes altres referents a les relacions diplomàtiques entre Espanya i l'Imperi del Japó és necessari recórrer a la trajectòria professional del Dr. Florentino Rodao amb treballs com: “*Difícil y sin apoyos políticos. La Representación por España de los intereses japoneses durante la Guerra del Pacífico*”. I finalment, aquelles que faran referència a qüestions més contextuals dels precedents bèl·lics,

de l'història del Japó i dels mateixos esdeveniments durant la guerra al Pacífic, treballs com els següents: “*Historia de Japón: economía, política y sociedad*” d’Oriol Junqueras, i “*La Guerra del Pacífico. De Pearl Harbor a Guadalcanal (1941-1943)*” d’Alan Schom.

4. Estat de la qüestió

En el cas del diari *La Vanguardia* és interessant remarcar un fet transcendent, com és la falta bibliografia especialitzada. És necessari explicar aquesta situació, és a dir, clarament hi existeixen treballs que referencien al diari *La Vanguardia* però aquest són pocs respecte a que tractem amb un dels principals i dels més grans diaris de l'estat espanyol. Hi trobem un article genèric dels diversos textos que tracten *La Vanguardia* o la família Godó com a tema principal. L'article en qüestió és “*Llibres sobre els Godó i "La Vanguardia"*” realitzat al 2006 per Daniel E. Jones, un article que analitza i comprimeix totes les referències fins a l'any 2006 del diari, tema essencial del nostre treball. Al article s'extreu que a pesar de ser *La Vanguardia* un dels diaris fonamentals del país no hi trobem, com especifica ell, cap estudi acadèmic i professional crític i a fons sobre el diari *La Vanguardia*.

Observant les distintes fonts que hi trobem al nostre abast hi podem veure tres formes d'enfocar la figura del diari *La Vanguardia* dintre dels estudis historiogràfics.

En primer lloc, hi trobaríem aquells llibres que tracten de manera general l'història del diari. D'aquest tipus podem destacar “*Una història de "La Vanguardia"*” de Josep Mª Huertas més antiga i una versió més propera com és “*Una història de "La Vanguardia"*” de Gaziel. En segon lloc, trobem estudis enfocats a un context històric concret i la seva relació amb el diari barceloní com per exemple, el llibre que trobem més important ja que coincideix cronològicament amb el nostre treball, *Diari d'una Postguerra. La Vanguardia Española (1939-1946)*, obra col·lectiva d'en Rafael Aracil i altres investigadors. I finalment, un últim enfoc on l'historiador pren la consciència de la gran utilitat en l'ús de la premsa i dels mitjans de comunicació com és l'ús de la font primària. Treballs per tant, on les notícies i articles formen part principal de la investigació i que gràcies a les diferents perspectives i punts de vista que propugna les diverses fonts del diari *La Vanguardia* respecte un fet en concret, s'aconsegueix una investigació puntera com és el cas del nostre treball d'investigació.

Respecte als estudis sobre les relacions diplomàtiques entre l'Imperi del Japó i Espanya durant la Segona Guerra Mundial cal destacar que hi existeixen grans estudis coordinats entre diversos autors que parlen sobre les relacions exteriors espanyoles durant un llarg

període de temps⁷, on es trobaria també la Segona Guerra Mundial, en aquests casos la informació que és pot extreure sobre les relacions amb el Japó és relativament poca.

Qui ha tingut una major desenvolupament sobre el tema que ens ocupa és la tasca del historiador Florentino Rodao, una tasca encaminada cap l'apropament de l'història d'Espanya cap aquella corrent menys estudiada com és la corrent asiàtica i en concret, les relacions espanyoles amb el llunyà orient i el Pacífic. Florentino Rodao té un gran recorregut en el tema, "*Franco y el imperio japonés : imágenes y propaganda en tiempos de guerra*" és un exemple clar. El suport japonès i de les potències de l'Eix, la cooperació enfront el comunisme, els interessos mutus enfront altres potències i l'autoritarisme-militarisme que compartiren són diversos aspectes que és destaquen a l'obra.

"La difícil (des)protección: la España de Franco y la representación de intereses japoneses en América Latina durante la Guerra del Pacífico" i *"Difícil y sin apoyos políticos: La Representación por España de los intereses japoneses durante la Guerra del Pacífico"* són dos articles que desenvolupen de manera sintètica un dels fets transcendents durant el desenvolupament de la Segona Guerra Mundial i és la representació de l'estat espanyol dels interessos a Amèrica del Japó, una representació realitzada per part dels estats neutrals de la guerra, entre ells Espanya. Aquesta representació s'acabaria estancant al igual que les relacions a causa d'interessos polítics clars de ambdues delegacions, i que finalment és trencarien a causa de la Massacre de Manila, utilitzada per el règim franquista com excusa per deslligar-se de les potències de l'Eix i amb perspectives de futur encaminades a establir fructíferes relacions amb els Estats Units.

5. Política i premsa

5.1. Les relacions diplomàtiques entre l'Imperi del Japó i Espanya

Per explicar les relacions diplomàtiques entre l'Imperi del Japó i Espanya cal tenir present comportament del règim franquista durant tota la Segona Guerra Mundial. La postura espanyola evoluciona, és produeix així una evolució de la posició espanyola des de la neutralitat a la no bel·ligerància, establerta amb el decret del 12 de Juny del 1940. Una no bel·ligerància que és mantindrà fins l'any 1942, on tornarà una altre vegada a la posició de neutralitat enfront al conflicte internacional fins al seu desenllaç l'any 1945. Per entendre en

⁷ CALDUCH, R. (1994): *La política exterior española en el siglo XX*. Madrid: Ediciones Ciencias Sociales.

un primer moment la complicitat entre ambdues nacions, cal fer referència als dos factors que creem importants i que són fonamentals per entendre el perquè de la representació espanyola dels interessos del Japó a Amèrica, aquest factors foren: l'anticomunisme i el militarisme.

Un anticomunisme referenciat directament per el tractat Antikomintern de l'any 1936⁸, que va enllaçat amb una de les concepcions que té el règim franquista del Japó, concepció sobre la qual veu al país asiàtic com un estat germà que defensa el seu conservadorisme i lluita contra l'opressió comunista encapçalada per els xinesos. El segon punt en comú es el militarisme, un militarisme instaurat per la crispació política viscuda anys enrere a ambdós països. És important aquest segon punt, ja que aquesta amistat política endugué al reconeixement del règim franquista per part del Japó a l'any 1937 i per altre banda, al reconeixement de l'estat titella de Manxukuo per part del govern espanyol a l'any 1938⁹.

Iniciat el conflicte al Pacífic, els Estats Units i Gran Bretanya van trencar les relacions diplomàtiques amb el país nipó, davant d'aquesta situació d'incomunicació internacional amb certes potències del bloc contrari, el Japó va sol·licitar a quatre països neutrals que protegeixin els seus interessos arreu del món. Aquests països varen ser Espanya, Portugal, Suïssa i Suècia. Espanya com a país neutral, en aquell moment, i amb certa complicitat amb el Japó va representar el país asiàtic a tot Amèrica, a excepció de Guatemala i Mèxic¹⁰, nacions de les quals Lisboa fou la encarregada. Dintre del marc internacional s'establiren com a conseqüència de la I Guerra Mundial, la reglamentació de processos humanitaris de caràcter internacional, es a dir, la obligatorietat de d'ajudar a al personal militar ferit o malalt, de qualsevol de ambdós bàndols i l'obtenció dels famosos drets dels presoners de guerra¹¹.

⁸ PEREIRA, J.C. (2003): *La política exterior de España (1800-2003): historia, condicionantes y escenarios*. Barcelona: Ariel, pàg.351.

⁹ RODAO, F. (1995): "Difícil y sin apoyos políticos. La Representación por España de los intereses japoneses durante la Guerra del Pacífico". *Espacio, tiempo y forma. Serie V, Historia contemporánea*, núm.8, pàg.

¹⁰ RODAO, F. (2015): "La difícil (des)protección: la España de Franco y la representación de intereses japoneses en América Latina durante la Guerra del Pacífico". *Cuadernos CANELA: Revista anual de Literatura, Pensamiento e Historia, Metodología de la Enseñanza del Español como Lengua Extranjera y Lingüística de la Confederación Académica Nipona, Española y Latinoamericana*, núm. 26, pàg. 28.

¹¹ RODAO, F. (1995): "Difícil y sin apoyos políticos. La Representación por España de los intereses japoneses durante la Guerra del Pacífico". *Espacio, tiempo y forma. Serie V, Historia contemporánea*, núm.8, pàg.179.

Espanya seleccionada per el Japó, va tenir que fer front això i a la defensa del seus interessos nacionals.

En un primer moment, l'encarregat per el règim franquista fou Serrano Suñer com a ministre d'afers exteriors. Durant el primer any, el 1942, les relacions i la defensa dels interessos fou bona, n'hi hagué complicitat amb els dos principals responsables de la Legació a Madrid, el Primer Secretari Fumio Miura, i el ministre Yakichiro Suma, personatges fortament relacionats amb l'espionatge¹². Va ser a partir de l'any 1943 quan l'apropament del règim franquista amb els Estats Units va ser més evident. N'hi ha dos raons per entendre aquesta ruptura, per una banda hi trobem els interessos espanyols al Pacífic, en concret a les Filipines i en segon lloc, la necessitat de demostrar una posició independent a les potències de l'Eix. Cada vegada la representació d'interessos és va convertir en un problema a causa dels actes japonesos des de la propaganda que va llastrar en bona mesura aquesta defensa dels nacionals japonesos¹³, i també les massacres produïdes per els mateixos japonesos a la guerra, sigui Nankín, la Marxa de la mort de Batan i les Filipines¹⁴ o la Massacre de Manila són exemples clars d'aquesta brutalitat japonesa.

Davant això el govern de Madrid encapçalat per Gómez Jordana, en un primer moment, és va veure en la necessitat de optar per la via de la neutralitat i la cordialitat amb el Japó per tal de mostrar a les potències aliades una posició completament distinta enfront als països de l'Eix. Les relacions hispano-japoneses arribaren a un punt, on la insatisfacció mútua era evident. De Lequerica al 1944, va continuar amb la tasca del seu predecessor i va mantenir la neutralitat espanyola i la deixadesa de funcions, cada vegada major, en la representació dels interessos de l'Imperi del Japó i en la supervisió humanitària. Fou, la Massacre de Manila, la que va posar punt i final, a l'admiració, complicitat i amistat. Segons la documentació, el govern franquista estava en aquest moment a l'espera d'una excusa que permetés demostrar a el món que Espanya també estava patint per l'expansió de l'Eix¹⁵. Va

¹² RODAO, F. (2015): "La difícil (des)protección: la España de Franco y la representación de intereses japoneses en América Latina durante la Guerra del Pacífico". Cuadernos CANELA: Revista anual de Literatura, Pensamiento e Historia, Metodología de la Enseñanza del Español como Lengua Extranjera y Lingüística de la Confederación Académica Nipona, Española y Latinoamericana, núm. 26, pàg. 28.

¹³ *Ibidem*, pàg 186

¹⁴ *Ibidem*, pàg 190

¹⁵ RODAO, F. (2015): "La difícil (des)protección: la España de Franco y la representación de intereses japoneses en América Latina durante la Guerra del Pacífico". Cuadernos CANELA: Revista anual de Literatura, Pensamiento

ser especialment repulsat tant per el govern de Madrid i per a tota la societat espanyola, els horrors i la massacre que s'havia comés per part de l'exèrcit japonès a Manila i a les Filipines, on dos cents espanyols aproximadament un 15% de la colònia espanyola varen morir¹⁶. Davant d'aquest canvi d'escenari, el 22 de març de 1945, el govern franquista va decidir deixar de representar els interessos del Japó als països americans i el Consell de Ministres del dia 11 d'abril de 1945 va decidir rompre relacions diplomàtiques amb el país nipó¹⁷, finalitzant així una etapa de complicitat amb les potències de l'Eix. La nova orientació de la política exterior espanyola va tenir com a referent exclusiu la millora de les relacions amb els Estats Units, entre altres raons perquè tampoc n'hi havia marge de maniobra algú¹⁸.

5.2. El diari La Vanguardia

El diari *La Vanguardia* comença la seva llarga història un primer dia de febrer de l'any 1881. Sobre la seva fundació existeixen dos teories al respecte, la primera de elles, i la que pareix que té una major acceptació, creu que els fundadors originaris del diari varen ser els germans Carlos i Bartolomé Godó, empresaris de la localitat barcelonina d'Igualada. En contra d'aquesta teoria existeix una altra, fomentada per historiadors com Jean Michel Desvois, Joan Torrent i Rafael Tasis, que creu que el fundador inicial del diari *La Vanguardia*, no varen ser els germans Godó, sino el periodista català Jaume Andreu¹⁹. Dintre de aquets inicis com a mitjà de comunicació destaca la figura del director andalús Modesto Sánchez Ortiz, director entre 1888 i 1901, impulsor que va convertir el diari *La Vanguardia* a finals del segle XIX en el gran diari barceloní amb diferència de la resta. És necessari destacar la figura de Modesto Sánchez Ortiz ja que va ser artífex de traslladar la vida cultural i social de la

e Historia, Metodología de la Enseñanza del Español como Lengua Extranjera y Lingüística de la Confederación Académica Nipona, Española y Latinoamericana, núm. 26, pàg. 33.

¹⁶ RODAO, F. (2009): "La ocupación japonesa en Filipinas y etnicidad hispana (1941-1945)". Gerónimo de Uztariz, núm. 25, pàg. 21.

¹⁷ RODAO, F. (2002): *Franco y el imperio japonés: imágenes y propaganda en tiempos de guerra*. Barcelona: Plaza Janes, pàg 497.

¹⁸ TUSELL, J. ET AL. (2000): *La política exterior de España en el siglo XX*. Madrid: Editorial Biblioteca Nueva, Universidad Nacional de Educación a Distancia, pàg.320.

¹⁹ DESVOIS, J.M. (1977): *La prensa en España (1900-1931)*. Madrid: Siglo XXI, pàg.16.

ciutat de Barcelona a les pàgines del diari i, connectar així, amb les sensacions renovades que és palpaven dintre de la societat catalana del moment²⁰.

A l'any 1906 va ser un any de canvis dintre del diari, Miquel dels Sants Oliver i Tolrà va ser designat com a nou director²¹ de *La Vanguardia*. A Miquel dels Sants Oliver li succeí com a director Agustí Calvet i Pascual, més conegut com Gaziell. La figura de Gaziell és molt important per entendre l'història del diari *La Vanguardia* ja que és considerat com el primer periodista modern del país. Sota la direcció de Gaziell, *La Vanguardia* obtingué un major prestigi com a mitjà de comunicació convertint-lo en el primer diari d'Espanya i un dels principals diaris al continent europeu. Interessat per renovar aquella redacció. Gaziell va tractar i va aconseguir perquè era un home tenaç, d'incorporar-hi gent jove²².

En temps de la II República *La Vanguardia* va donar validesa al govern republicà sorgit a les urnes i mitjançant el seu altaveu, com a mitjà de comunicació de masses, va jugar un paper important en la recerca de consensos i solucions en temps de alta crispació política des de una postura clarament diferent al govern però sempre amb intenció dialogant. Finalment destacar que en el període compres entre l'any 1936 i 1945, el diari *La Vanguardia* va sofrir una transformació total, durant aquest període, el diari hi tingué dos directors al càrrec, en primer lloc, María Luz Morales fins l'any 1937²³. I, amb la instauració de la dictadura franquista al país, va convertir el diari *La Vanguardia* en un mitjà de comunicació del nou règim, propugnant la institucionalització de la dictadura, la seva ideologia i el adoctrinament generalitzat de la població amb la censura. El nou diari va ser anomenat de nou *La Vanguardia Española*²⁴. Per altre banda, finalment, Franco va encomanar la tasca de nou director del diari a Luis de Galinsoga que es va mantenir fins a l'any 1960.

²⁰ VILA-SANJUÁN, S. “Cómo aglutinó ‘La Vanguardia’ a la generación modernista”. [En línia] A <https://www.lavanguardia.com/cultura/culturas/20210206/6225399/como-aglutino-vanguardia-modernistas.html> | 06 febrer de 2021, consultat el 08 abril de 2021.

²¹ CAMPS, M.: “Miquel dels Sants Oliver, el director de ‘La Vanguardia’ moderna”. [En línia] A <https://www.lavanguardia.com/cultura/20200109/472791630894/miquel-dels-sants-oliver-la-vanguardia-centenerio-muerte.html>. | 09 gener de 2020, consultat el 13 abril de 2021.

²² SENTÍS, C. (1989): “La figura i l'obra d'Agustí Calvet "Gaziell". Annals del Periodisme Català, pàg.81.

²³ LÁZARO, E. I SALGADO, F. (2020): “María Luz Morales, Directora de La Vanguardia (1936-1937)”. Barcelona: Historia y comunicación social, Universitat Pompeu Fabra. Vol. 25, núm.2, pàg.304.

²⁴ ARACIL, R. ET AL. (2010): *Diari d'una postguerra: La Vanguardia Española (1939-1946)*. Barcelona: Editorial Afers, pàg.119.

6. Precedents històrics a la guerra

Del 1889 a 1945, la història constitucional i política del Japó pot dividir-se en tres períodes: el primer de 1889 a 1918, durant el qual dominaren el govern dels homes de la Restauració Meiji; el segon de 1918 a 1932, on es presencia la instauració relativament prolongada del mecanisme parlamentari, dins d'un règim representatiu impulsat per els incipients partits polítics; i un tercer de 1932 a 1945 que correspondria al domini progressiu i quasi total, de governs dirigits per militars fins a la seva eliminació al finalitzar la Segona Guerra Mundial²⁵

Per als historiadors japonesos la Restauració Meiji, simbolitza la creació d'una nova identitat nacional basada en pensament tradicionalista amb una clara vinculació amb la divinitat de l'emperador. Una identitat que és va gesta durant aquest últims anys del segle XIX i que desemboquen en certes aspiracions imperialistes i amb el primer enfrontament entre xinesos i japonesos per el control de la península de Corea²⁶. Va ser a l'any 1894 un any clau per al incipient Japó ja que va tenir que fer front al seu primer conflicte internacional amb Xina i va posar de manifest les seves intencions militars, com era el control de Corea, dins el panorama global. Aquest primer enfrontament es va saldar amb una clara victòria japonesa al febrer de l'any 1895.

La rivalitat russa provinent de la primera guerra sino-japonesa i el xoc d'interessos sobre Manxúria i Corea de ambdues nacions va fer que les relacions es trenquessin. L'any 1905 va ser un any d'inflexió dins el panorama internacional ja que es l'any on es posa de manifest de que el Japó era un ple participant en les rivalitats imperialistes dintre del marc continental²⁷. A l'any 1909, és produí l'assassinat de Ito Hirobumi²⁸ en mans d'un patriota corea que reivindica la llibertat del seu poble²⁹. Aquest assassinat va servir d'excusa per a convertir a Corea en una colònia a la força. L'agost de 1910, Corea es convertí definitivament en una colònia japonesa fet que durarà fins a la conclusió de la Segona Guerra Mundial.

²⁵ DORÉ, F. (1976): *Los regímenes políticos en Asia*. Madrid: Siglo XXI, pàg.350.

²⁶ HANE, M. (2011): *Breve historia de Japón*. Madrid: Alianza Editorial, pàg.187.

²⁷ WHITNEY, J. (1973): *El Imperio Japonés*. Madrid: Siglo XX. Historia Universal, vol. 20, pàg.282.

²⁸ Ito Hirobumi va ser el primer president del Japó modern i creador de la primera constitució del país.

²⁹ JUNQUERAS, O. ET AL (2012): *Historia de Japón: economía, política y sociedad*. Barcelona: Editorial UOC, pàg.242.

L'any 1912, va ser l'any de transició imperial i l'inici d'un nou regnat imperial encapçalat per part del nou emperador Taisho, emperador que anomenarà aquest nou període de l'història del Japó, degut a la mort de l'emperador Meiji el 30 de juliol de 1912. Un període que quedarà marcat per la situació mèdica del emperador, fet que desencadenarà en la delegació de les funcions adscrites al càrrec a l'any 1921 en favor del seu únic fill Hirohito, el futur emperador Showa³⁰. Durant aquests primers anys el panorama global estava centrat en el transcurs de la Primera Guerra Mundial a Europa. Pel que fa a l'imperi del Japó, durant la primera gran guerra és va regir per la seva aliança amb Anglaterra i donant suport clar al conjunt de potències aliades, declarant la guerra a Alemanya i obtenint un rèdit bastant important amb conquestes al Pacífic.

Cal destacar, un fet que es va produir durant la Conferència de pau de París de 1919 i que per la seva transcendència és important ressenyar com va ésser la proposta racial realitzada per la delegació japonesa durant la creació dels estatuts de la nova Societat de Nacions³¹. Una proposta que va ser denegada i que, sens dubte, s'irà recordar i utilitzar per el nacionalisme japonès a posteriori com a propaganda per a convertir-sen en els salvadors i alliberadors de totes aquestes societats subjugades per la predominança occidental al continent asiàtic i al Pacífic.

Es podria dir que els anys de la redacció i publicació del *Daigenkai*³², és a dir, entre el 1925 i els anys trenta, foren l'època en què es va constituir el concepte de "nació", racial i cultural, de japonesos que comparteixen una llengua, uns mites i una memòria històrica comuna, com a idea que donà suport a l'Imperi Japonès³³.

A pesar de parèixer idíl·lic, la estable realitat japonesa desenvolupada durant aquests anys passats és va transformar a causa de dos fets que creiem fonamentals i que esdevingueren a finals dels anys vint. El primer fet, va ser la mort a prompta edat del emperador Taisho al 1926, esdeveniment que va suscitar per part dels intel·lectuals de l'època una nova restauració dirigida per el nou emperador Showa, Hirohito. Propugnant una revolució des de

³⁰ HANE, M. (2011): *Breve historia de Japón*. Madrid: Alianza Editorial, pàg.203.

³¹ *Ibidem* pàg.206.

³² El *Daigenkai* fou el diccionari normatiu més representatiu confeccionat per Fumihiko Otsuki a l'era Showa.

³³ KOYASU, N. (2006): "Formació del concepte de "nació japonesa". Barcelona: Revista d'etnologia de Catalunya. núm.29., pàg.65.

dintre de l'estructura del sistema imperial ³⁴ fet que va concloure en l'idea primordial de exaltar el caràcter diví del emperador i del seu sistema, el sistema imperial i de la superioritat de la raça japonesa.

La teoria del nou "camí imperial" va influir clarament dins l'exercit japonès, la societat i la política nacional, fet que va ser clau per l'augment i consagració del radicalisme i del ultranacionalisme japonès que va estar present durant tota la dècada dels anys trenta i que desemboca en l'inici de la guerra. El segon fet, va ser el crack financer de l'any 1929, que va accentuar una crisi anterior produïda al 1927, i que com a molts de països capitalista a instaurar la pobresa en massa dintre tota la societat. Com a resultat, és produïren les crítiques enfront al sistema capitalista establert i enfront al govern, el malestar de la societat va concloure hostilitat, radicalisme i augment del ultranacionalisme que va desembocar en grans altercats.

L'arribada dels anys trenta a l'Imperi del Japó va posar en relleu el canvi de direcció cap el radicalisme i l'ultranacionalisme extrem. Després del incident de Mukden causat per la dinamització de un pas de les vies del tren del sud de Manxúria, i amb l'opinió pública favorable, a l'agost de 1932, l'Imperi i els oficials de l'exercit Kwangtung van fundar l'estat titella de Manchukuo ³⁵, un estat pro japonès encapçalat per la figura de Pu Yi, l'últim emperador xinès. Al 1932, el primer ministre Inukai Tsuyoshi va ser assassinat en un fallit intent de cop d'estat encapçalat tant per membres de la Lliga de la Sang³⁶ i alguns membres de la marina japonesa. És destaca el augment de aquesta crispació política, de l'ultranacionalisme i del sentiment militarista gran paper de diversos intel·lectuals, entre ells Ikki Kita³⁷, que fomentà tant a nivell social com a nivell politico-militar un canvi de sistema.

Per molts d'historiadors japonesos, és considera que l'any 1936 és un punt de no retorn a la situació anterior i és destaca que a partir d'aquest any la militarització i la involució político-democràtica de l'Imperi del Japó va ser total, un exemple clar és la firma del pacte Antikomintern amb l'Alemanya nazi al mateix any. Finalment, l'últim fet a destacar abans

³⁴ WHITNEY, J. (1973): *El Imperio Japonés*. Madrid: Siglo XX. Historia Universal, vol. 20, pàg.304.

³⁵ *Ibidem*, pàg.253.

³⁶ La Lliga de la Sang fou una societat secreta, que propugna l'establiment de la via militarista al país nipó a través dels assassinats indiscriminats de persones importants de la societat japonesa del moment, com per exemple, el director general de l'empresa Mitsui Dan Takuma.

³⁷ JUNQUERAS, O. ET AL (2012): *Historia de Japón: economía, política y sociedad*. Barcelona: Editorial UOC, pàg.249.

de l'esclat de la guerra al Pacífic, va ser l'esclat de la Segona Guerra Sino-japonesa a l'any 1937 i que convergiria a posteriori amb l'esclat de la Segona Guerra Mundial al Pacífic a l'any 1941 i amb el transcurs de aquesta al convertint-se la guerra en un fenomen globalitzat. Una guerra que és va iniciar degut a l'escalada de les tensions internacionals a causa de les conseqüències de la Primera guerra Sino-japonesa i per la política imperialista del Japó sobre territori continental xinès. El incident al pont de Marco Polo ³⁸, marca l'inici d'una altre guerra amb Xina que duraria vuit anys, en la qual el Japó va cometre algunes de les atrocitats més terribles de l'història com va ser la massacre de Nankín. Una guerra total que res tenia que veure amb l'anterior guerra entre ambdós països al anterior segle, és va entendre aquesta guerra com la guerra definitiva, la que pondria punt final al conflicte entre xinesos i japonesos.

7. El Japó vist per el diari *La Vanguardia*

L'any 1941 va ser l'any on el cúmul de situacions entre els Estats Units i el Japó varen explotar i va provocar l'atac japonès a Pearl Harbor i l'inici de la guerra al Pacífic. Per tal de entendre aquesta situació, hem de comprendre aquest cúmul de situacions que no hem pogut explicar fins aquest moment. Cal destacar, en primer lloc, la execució de la Segona Guerra Mundial al continent europeu i la proclamació de un context bèl·lic internacional. Que afavoreix a la ruptura de les relacions diplomàtiques internacionals entre els diversos països, independentment del bàndol al que pertanyen, i a la crispació social i política, que encara més influeixen en la toma de decisions dels diversos estats i en les possibles declaracions de guerra als països rivals.

Ja amb anterioritat, la degradació de les relacions Estats Units-Japó fins a la seva ruptura, a causa de que, en setembre de 1940, el govern japonès, amb Konoé al cap, va entrar a formar part de l'aliança de l'Eix, junt amb Alemanya i Itàlia³⁹. Unint al Japó al Pacte Tripartit. Però un dels problemes fonamentals i que causaria, en part, l'atac de Pearl Harbor fou la dependència de matèries primeres del país nipó. Al octubre de 1941, mentre els Estats Units i el Japó s'ancoraven a gran velocitat cap a la guerra, l'emperador Hirohito va nomenar al general Tojo primer ministre per tal de "esborrar la pissarra"

³⁸ Ibídem, pàg.251.

³⁹ HANE, M. (2011): *Breve historia de Japón*. Madrid: Alianza Editorial, pàg.274.

diplomàticament⁴⁰. Aquesta problemàtica fou visible amb la ruptura per part del govern de Roosevelt del tractat comercial entre els Estats Units i el Japó i la venda de articles estratègics per el desenvolupament militar, a causa de l'ocupació de part de la Indoxina francesa. I posteriorment, aquesta pèrdua de matèries primeres és va veure reflectida, a causa de les seves accions militars al sud-est asiàtic, amb l'embarg total per part dels Estats Units i Gran Bretanya de qualsevol classe de exportació, eliminant així el abastiment de petroli i cautxú al Japó⁴¹. Causant així la decisió per part del govern de Tòquio dirigit per Hideki Tojo a la declaració de guerra per sorpresa als Estats Units.

7.1. 1941: Pearl Harbor, l'inici d'una gran guerra al Pacífic

Davant una situació de guerra a Europa i en mig de la major sorpresa el diumenge 7 de desembre de 1941, a les 7.53 del matí, al crit de ¡ Tora, Tora, Tora!, els japonesos bombardejaren la flota del pacífic durant dos hores⁴². Aquest atac fulgurant e inesperat per els Estats Units va causar segons la doctora Aurora Bosch el major desastre naval dels Estats Units en tota la seva historia. A pesar de que els fets és produïren el dia 7 de desembre, no va ser fins al dia 9 quan el diari *La Vanguardia* és va fer eco de la noticia sobre l'atac sorpresa japonès al Hawaii. Amb una extensió de quatre pàgines el diari va donar gran importància a la declaració de guerra per part del Japó. A primera plana és visible el titular a dalt on s'expressa: “ *Estalla la guerra en el extremo oriente.* ”. I un altre titular, “ *Japón declara la guerra a los Estados Unidos y a Inglaterra* ”.

Aprofundint en aquesta edició de *La Vanguardia* cal destacar la importància d'anàlisis que el diari fa al respecte dels esdeveniments passats i que han influït clarament en l'esclat de la guerra al Pacífic, és destaca, com hem comentat abans, la relació tensa entre els governs de Tòquio i Washington a causa de la ruptura del tractat comercial, de les operacions japoneses a la Indoxina francesa i conquesta de la part nord al 1940 i per les pretensions clares cap a les Filipines, les Índies holandeses i les illes del Pacífic: “ *El Gobierno japonés considera imposible llegar a un acuerdo con los Estados Unidos mediante la prosecución de las negociaciones* ”⁴³.

⁴⁰ BRETT, W. (2017): *Historia de Japón*. Madrid: Akal Editorial, pàg.302.

⁴¹ *Ibidem*, pàg.277.

⁴² BOSCH, Aurora (2005): *Historia de los Estados Unidos 1776-1945*. Editorial Critica. Barcelona, pàg. 452.

⁴³ *La Vanguardia Española*, 09-XII-1941, pàg.1.

Una de aquestes motivacions per atacar per sorpresa radica en el següent fet expressat al diari: “*El Gobierno norteamericano estaba decidido a no ceder una pulgada en sus pretensiones, que eran totalment inaceptables para el Japón*”⁴⁴

Posteriorment a aquesta excel·lent part, el diari *La Vanguardia* cerca les distintes repercussions que ha provocat aquest esclat bèl·lic a l'extrem orient. Entre les distintes repercussions és pot extreure primordialment, la postura dels països implicats directa o indirectament, rellevància a la neutralitat per part de França i l'Argentina, i per altre part, la importància de les declaracions de guerra de les potències anglosaxones i països americans a favor dels Estats Units contra l'Imperi del Japó.

No serà fins a la tercera pàgina quan és parli veritablement de com s'ha produït veritablement aquest esclat bèl·lic al Pacífic “*Los japoneses atacan por sorpresa las más importantes bases navales y militares norteamericanas e inglesas en el Pacífico y Asia oriental*”, és fa referència a que han estat uns cent cinquanta avions japonesos els que han realitzat aquest atac sorpresa. Per altre banda, el diari *La Vanguardia* no focalitza el punt exclusivament en els fets esdeinguts al Hawaii, en concret amb Pearl Harbor, sino que també és centren en referenciar l'ocupació de l'illa de Wake, l'atac a Nauru, Guam i Hong Kong, i l'inici de l'ofensiva japonesa cap a les Filipines, colònia dels Estats Units, amb la destrucció de la meitat dels 30 bombarders que hi havia a les illes⁴⁵ i l'arribada dels primers paracaidistes japonesos al arxipèlag⁴⁶.

La següent edició de dia 10 de desembre, amb el titular: “*Los japoneses desembarcant en Lubang, en las islas Filipinas*” és pondrà de relleu la direcció informativa que tindrà el diari *La Vanguardia* alhora de tractar el tema de la guerra al llunyà orient entre els Estats Units i el Japó. Aquesta línia informativa va enfocada en el tractament de les notícies que estaran relacionades, en aquest moment, amb l'ocupació japonesa de les Filipines, el sud-est asiàtic i el Pacífic, un esdeveniment que ocuparà moltes pàgines del diari *La Vanguardia* durant aquest últim mes de 1941 i el següent any. Però amb la suficient qualitat informativa per centrar-se en altres temes, al igual que ho feren amb l'esclat de la guerra a l'exemplar anterior de dia 09 de desembre, fet que és pot veure amb el subtítol de l'edició de dia 10 on s'expressa que: “*Las fuerzas niponas ocupan Bangkok, capital de Thailandia*”.

⁴⁴ *La Vanguardia Española*, 09-XII-1941, pàg.1.

⁴⁵ BOSCH, Aurora (2005): *Historia de los Estados Unidos 1776-1945*. Editorial Critica. Barcelona, pàg. 452.

⁴⁶ *La Vanguardia Española*, 09-XII-1941, pàg.3.

És per això que les notícies proporcionades per el diari *La Vanguardia* van encaminades a donar relleu e importància als esdeveniments que s'estan produint al llunyà orient gràcies als famosos comunicats de guerra de les distintes parts, obediènt als diferents fronts que és troben sota invasió, no exclusivament les Filipines són portada del diari, sino que també els altres conflictes bèl·lics que afectes al Sud-est asiàtic com: Tailàndia, Indoxina, Malaca, Borneo, Timor, les Índies holandeses i a la Xina continental com és el cas de Hong Kong, colònia britànica.

Les properes edicions de desembre del 1941, per tant, expressaran els diversos esdeveniments bèl·lics establerts als diferents fronts del Pacífic i en part la preocupació espanyola per les Filipines, que és debat entre l'ocupació japonesa i per la resistència estatunidenca. *Nuevos desembarcos japoneses en las costas septentrional, oriental, occidental y meridional de la isla de Luzón*⁴⁷ i *“Los japoneses amenazan gravemente Manila, que sufre un enorme incendio”*⁴⁸ són clars exemples de aquesta preocupació del diari *La Vanguardia* sobre les Filipines. Notícies que estaran presents a les primeres planes del diari i que és mantindran amb altres notícies com per exemple: *“Los japoneses desembarcant en la parte britànica de la isla de Borneo”*⁴⁹ o *“La mayor parte de Hong-Kong ha sido ocupada por las tropas niponas”*⁵⁰.

Fins aquest moment, la percepció que manté el diari *La Vanguardia* sobre el poble japonès és bona, és a dir, encara que l'esclat de la guerra és produïes al últim mes de l'any, és pot veure un major apropament cap a les tropes asiàtiques que no tant sobre les tropes “yanquis”⁵¹. Una percepció que augmenta considerablement al referir-se al exercit nipó com un gran exercit amb una gran capacitat bèl·lica, que lo demostra amb el desplegament de tropes i les conquestes ràpides des de l'inici de la guerra, essent aquesta, una actuació militar que cada vegada més està adquirent un gran valor considerable pel que fa a la situació general de la guerra.

Per concloure aquest primer apartat, voldria destacar la situació i percepció del govern de franquista enfront aquest inici de les hostilitats al llunyà orient. Fet interesant que apareix

⁴⁷ *La Vanguardia Española*, 13-XII-1941, pàg.2.

⁴⁸ *La Vanguardia Española*, 30-XII-1941, pàg.2.

⁴⁹ *La Vanguardia Española*, 17-XII-1941, pàg.1.

⁵⁰ *La Vanguardia Española*, 20-XII-1941, pàg.2.

⁵¹ Yanquis, és la denominació utilitzada per el diari *La Vanguardia*, per referir-se'n als nord-americans.

a la portada de l'edició de dia 20 de desembre, a un requadre a la part inferior de la plana, on s'expressa per primera vegada la relació d'Espanya davant al conflicte esclatat al Pacífic. Davant aquesta nova fase de la guerra, Espanya manté la seva posició de no bel·ligerant amb la publicació al Bolletí Oficial de l'Estat, del següent decret: “«*Artículo único.— Extendida la actual conflagración por el estado de guerra que existe entre el Japón y los Estados Unidos del Norte de América y la participación en el mismo de otras naciones europeas e hispanoamericanas, España mantiene, como en la fase anterior del conflicto, su posición de no beligerante*”⁵².

7.2. 1942: El final de l'avanç japonès

És important, abans de continuar amb el conflicte bèl·lic, referenciar un fet transcendental pel que fa a les relacions diplomàtiques espanyoles durant aquesta guerra al llunyà orient, com fou la representació d'interessos del Japó per part d'Espanya. Una notícia procedent de Tòquio, extreta dia 21 de febrer de 1942, va arribar al diari *La Vanguardia* amb intenció de passar desapercebuda per a la societat espanyola, ja que no es tenen posteriors referències sobre la representació espanyola i per el mer fet de la col·locació de la notícia dintre la primera plana de aquesta edició, és difícil de visualitzar-la, ja que es troba a l'extrem dret al final de la plana, és a dir, abaix a l'esquerra. Amb el títol: “*Al margen de la guerra, España representara los intereses nipones en américa*”, la notícia és produïda a causa de les declaracions del portaveu oficial del govern japonès Hori, i que és destaca amb la següent afirmació: “*El Gobierno español se ha hecho cargo de dichos intereses no sólo en los Estados Unidos y el Canadá, sino también en casi todos los países iberoamericanos, o sea. Cuba, Panamá Méjico, Colombia. Venezuela, El Salvador, Uruguay, Perú. Brasil, Bolivia y el Ecuador*”⁵³

Al segon any de conflicte bèl·lic al Pacífic, les notícies és van succeint i arriben al diari *La Vanguardia* i tendeixen a referenciar els distints moviments militars primordials, en primer lloc, l'ocupació japonesa de diversos indrets del continent asiàtic i del Pacífic, una ocupació ràpida⁵⁴, feroç e indiscutible tant per terra com per aire. De desembre de 1941 a l'abril de 1942, els japonesos havien conquistat tot el Pacífic sud i havia acabat amb el domini dels imperis occidentals, a Àsia, als que infligiren les majors derrotes de la seva

⁵² *La Vanguardia Española*, 20-XII-1941, pàg.1.

⁵³ *La Vanguardia Española*, 21-II-1942, pàg.1.

⁵⁴ És va calcular que la velocitat del avanç japonès durant la conquesta fou d'uns seixanta quilometres per dia.

historia⁵⁵. I en segon lloc, la tenaç resistència aliada encapçalada per britànics i estatunidencs, que en molts de casos supera lo humanament impossible.

Un d'aquests conflictes i que va tenir un major ressò a les portades del diari *La Vanguardia* fou l'ocupació japonesa de les Filipines. Una actuació militar on el Japó buscava a Filipines dos objectius principals, guanyar la guerra i la lleialtat dels seus habitants, com les potències colonials anteriors⁵⁶. Una ocupació que va protagonitzar un total de quaranta set portades del diari *La Vanguardia* en el lapse de temps compres entre l'9 de desembre de 1941 fins el 31 de desembre de l'any 1942.

Aprofundint en aquesta primera qüestió hi podem destacar que el tractament de les notícies referents a aquesta ocupació militar esta molt ben detallada, ja que hi trobem referenciades totes les operacions realitzades al arxipèlag, des de el primer desembarcament japonès fins a la caiguda d'illa Corregidor i la rendició definitiva. Entre les notícies més destacades hi trobem les següents: “*Las tropas japonesas han ocupado Manila*”⁵⁷, “*Las tropas norteamericanas de Batan han capitulado*”⁵⁸, produint-se posteriorment la Marxa de la mort de Batan i “*La isla de Corregidor ha capitulado después de un desembarco japonés y de intensos ataques aéreos y artilleros*”⁵⁹, notícies que són claus per entendre el desenvolupament de l'ocupació a les Filipines.

Pel que fa a la capitulació de les Filipines és destaca que, a diferencia de les notícies abans esmentades, aquest fet no te la mateixa rellevància i s'expressa d'una manera bastant especifica.

No existeix el gran titular a primera plana on especifica que les Filipines han sigut definitivament ocupades per els japonesos. Sino que aquesta noticia és molt breu i és troba amagada a una noticia que res te que veure amb les Filipines. Amb el nom ONIHO, “*Els japonesos a cent quilometres de Chittagong*” la noticia fa referencia a atacs al continent asiàtic i al final de aquesta, s'afirma la següent qüestió: “*Respecto al frente filipino. Se anuncia que el general Wainwright, jefe de las fuerzas norteamericanas, ha aceptado las*

⁵⁵BOSCH, Aurora (2005): *Historia de los Estados Unidos 1776-1945*. Editorial Critica. Barcelona, pàg. 481.

⁵⁶ RODAO, F. (2009): “La ocupación japonesa en Filipinas y etnicidad hispana (1941-1945)”. Gerónimo de Uztariz, núm. 25, pàg. 11.

⁵⁷ *La Vanguardia Espanyola* 03-I-1942, Pàg.1.

⁵⁸ *La Vanguardia Espanyola* 10-IV-1942, Pàg.1.

⁵⁹ *La Vanguardia Espanyola* 07-V-1942, Pàg.2.

condiciones de capitulación cuyo primer punto es la rendición de todas las tropas aliadas que combaten en el archipiélago”⁶⁰.

És interessant pensar en aquesta qüestió sobre el perquè de aquest tractament tan minúscul a una notícia de gran importància pel que fa al desenvolupament de la guerra al Pacífic. La veritat és que la ocupació japonesa va ser una realitat a partir de 1942, fet que va trontollar molt amb l’etnicitat hispànica existent a l’arxipèlag.

Com destaca Florentino Rodao: “La etnicitat hispana de Filipines, en aquest context, va tenir per als japonesos una funció doble i amb significats oposats. Per una banda, era positiva ja que podia tenir un paper important per aconseguir una millor acceptació de la població filipina sobre la nova dominació. I per altre banda, una visió negativa, ja que per als japonesos l’etnicitat hispànica era un obstacle per una desitjada asianización dels filipins”⁶¹.

Per altre banda, el segon conflicte de l’any 1942 va ser la batalla de Midway. Batalla que va reflectir aquell símptoma de l’estancament de l’Imperi i de la seva capacitat militar. Suposant la fi de l’avanç japonès tant al Pacífic com al continent asiàtic, a pesar de les victòries japoneses i la clara predominança bèl·lica fins al moment i que és referenciada de manera clara amb l’anterior cas de les Filipines.

Exemplificant aquest fet, la batalla de Midway és va iniciar dia 4 juny quan els radars americans captaren els primers punts enemics que s’apropaven a les costes del atol situat al Pacífic central ⁶². La primera referencia que podem obtenir al diari del conflicte bèl·lic és la donada a l’edició de dia 6 de juny on s’extreu que: “*La aviación y los submarinos nipones atacan, respectivamente, la isla de Midwai y el puerto de Sidney*” ⁶³. En aquella mateixa edició és declara que a pesar de que el continent asiàtic sigui un conglomerat de colònies europees i nord-americanes, la realitat és que la influencia americana és molt superior a la europea, tant per distancia com per efectivitat alhora de afrontar conflictes, i és per això que la lluita contra l’Imperi japonès, és redueix cada dia més a un combatre entre el Japó i els

⁶⁰ *La Vanguardia Espanyola* 09-V-1942, Pàg.4.

⁶¹ RODAO, F. (2009): “La ocupación japonesa en Filipinas y etnicidad hispana (1941-1945)”. Gerónimo de Uztariz, núm. 25, pàg. 11.

⁶² SCHOM, A. (2005): *La Guerra del Pacífico. De Pearl Harbor a Guadalcanal (1941-1943)*. Barcelona: Ediciones Paidós, pàg.321.

⁶³ *La Vanguardia Espanyola* 06-VI-1942, Pàg.3.

Estats Units. Una guerra racial, on l'odi racial mutu que va tenyir la guerra de una crueltat especial ⁶⁴.

A la tercera plana de l'edició de dia 7 de juny, apareix com en edicions anteriors, una secció de cronistes de *La Vanguardia* a Europa i Amèrica, i dintre de aquesta secció voldríem destacar la crònica realitzada per Augusto Assia redactor a Londres. A la crònica titulada Batalla de Midway, on clarifica i expressa certes qüestions sobre el conflicte i el seu futur. Entre les diferents afirmacions, és pot destacar que Midway, i amb anterioritat la batalla de Mar del Coral, són el principi d'una possible derrota nipona; *“En cualquier caso, la acción en torno a Midway, igual que antes la acción en el mar del Coral, pone bajo las candilejas la herida que los nipones han dejado abierta”*⁶⁵. Sense la conquesta de Midway, Port Moresby i Port Darwin, els japonesos posen en risc tot lo aconseguit fins al moment. És més, *“Semejante situación, a los seis meses de iniciación de la guerra en el Pacífico, pone de manifiesto, primero, que en los tres últimos meses los japoneses no pudieron sacar todas las ventajas que eran de esperar a la luz de los éxitos que obtuvieron en los tres primeros”*⁶⁶, exemplificant així la pèrdua de potencial.

Per tant, Midway és considerat el principi del fi de la guerra al Pacífic pel que a les dades de aquesta primera batalla decisiva, són comunicades per part de Tòquio a l'edició de dia 11 de juny, a la portada, on el balanç fins aquell moment del combat fou per part americana una pèrdua de dos portaavions i cent vint aparells, en referencia a avions de combat, i per altre banda, les pèrdues nipones són dos portaavions, un creuer i trenta cinc aparells. Dades completament falses pel que fa a les dades reals que deixà el conflicte, on la derrota japonesa és clara. Pel que fa a les baixes americanes és destaca la pèrdua de tres cents set homes, un portaavions, un destructor i uns cent cinquanta aparells, mentre que les dades japoneses són més crues, la perduda de dos mil homes, quatre portaavions, un creuer i uns dos cents trenta quatre aparells⁶⁷, lo que suposa una gran diferencia amb les primeres dades donades i redactades al diari *La Vanguardia*.

⁶⁴ BOSCH, Aurora (2005): *Historia de los Estados Unidos 1776-1945*. Editorial Critica. Barcelona, pàg. 482.

⁶⁵ *La Vanguardia Espanyola* 07-VI-1942, Pàg.3.

⁶⁶ *La Vanguardia Espanyola* 07-VI-1942, Pàg.3.

⁶⁷ SCHOM, A. (2005): *La Guerra del Pacífico. De Pearl Harbor a Guadalcanal (1941-1943)*. Barcelona: Ediciones Paidós, pàg.330.

És interessant referenciar que a partir de aquests dos fets fonamentals, esdevingué una clara pèrdua d'importància dels fets esdevinguts al Pacífic deixant pas majoritàriament a notícies referents al front europeu i a notícies de caràcter nacional que ocuparan les primeres planes del diari *La Vanguardia*.

7.3. 1943: Apropament americà

Cal destacar que tots els esdeveniments produïts durant l'any 1943 són fruits de la victòria aliada a Guadalcanal al febrer del 1943. El primer objectiu americà fou la toma de posicions a distància adequada a fi de bombardejar el Japó

L'obertura de la defensa japonesa a través de Guadalcanal significarà encara més, si sumem la victòria aliada a Midway, la pèrdua de poder i la resistència per mantenir les posicions anteriorment conquerides⁶⁸. Per això fou necessari ocupar totes les illes que havien ocupat els japonesos al Pacífic. Fent un breu resum de la batalla de Guadalcanal, que comença a la segona meitat de l'any 1942 i s'estén fins al febrer del 1943. Cal destacar que dita operació és realitza a causa de la construcció d'un aeròdrom japonès a l'illa i que serviria als japonesos per realitzar ponts aeris, interferir en les rutes de subministres entre Austràlia i els Estats Units, i amb l'objectiu de neutralitzar aquesta possible amenaça aliada és va decidir fer front a aquesta nova base japonesa instaurada a Guadalcanal.

És interessant referenciar, una altre vegada, que a les edicions del diari *La Vanguardia* torna a aparèixer l'apartat dedicat a "informació de l'estranger", al igual que succeí en certs moments de l'any 1942, on les notícies amb més ressò varen ser aquelles referents a la guerra a Europa, la croada contra el comunisme soviètic, i no tant les notícies que és succeeixen al llunyà orient. Per tant, la clara pèrdua d'interès si el comparem amb les edicions més properes a l'any 1941 i els primers mesos de guerra al Pacífic, és real. Abans era comú trobar portades i portades del diari *La Vanguardia* amb referències al conflicte entre nord-americans i japonesos, i als avanços japonesos front les potències aliades. Però ara no és comú trobar portades referents als japonesos. Tal vegada, la pèrdua de pes de l'Imperi nipó a la guerra i les constants derrotes al Pacífic, fan veure un canvi de perspectiva per part del diari enfront al conflicte i els contrincants.

Després de atacs constants, des de agost, entre ambdós bàndols, no va ser fins al desembre de 1942 quan les operacions aliades varen tenir l'efecte que ells volien, i els japonesos, en el intent d'aguantar, varen decidir finalment a deixar Guadalcanal i concentrar-

⁶⁸ BOSCH, Aurora (2005): *Historia de los Estados Unidos 1776-1945*. Editorial Critica. Barcelona, pàg. 488.

se en la defensa de la següent base que fou Rabaul a Nova Bretanya al febrer de 1943. Aquesta finalització del conflicte a Guadalcanal fou rebut a les pàgines de *La Vanguardia* de la següent manera: “*El secretario de Marina, coronel Knox, ha declarado a los periodistas que es evidente que los japoneses proceden a evacuar el archipiélago Salomón*”⁶⁹.

I a la crònica de Fernando Lucientes, redactor a Nova York, on detalla lo següent de la versió americana: “*Los japoneses han evacuado Guadalcanal y Buka, porque no podían abastecer a sus tropas ni en víveres ni en armamentos, ni en medicinas. Como lógico resultado de esta versión, los comentaristas de aquí subrayan la trascendencia del bloqueo norteamericano en el Pacífico, no sólo porque les ha proporcionado este triunfo de Guadalcanal, sino por el por venir que abre a sus esperanzas bélicas*”⁷⁰.

Un altre esdeveniment produït a l’any 1943 i que és necessari destacar per la seva rellevància històrica és l’Operació Cartwheel⁷¹ i les diferents operacions al Pacífic com va ser per exemple, toma de la base japonesa de Rabaul. No només és tracta exclusivament de Rabaul, la fortalesa inexpugnable, sino que en aquests moments esdevingueren diverses campanyes militars com per exemple les referents a les Illes Solomon o per exemple, Nova Guinea. Esdeveniments històrics que estan reflectits al diari *La Vanguardia* amb notícies molt breus sobre els enfrontaments continus, bombardeigs aliats sobre les posicions nipones i la resistència ferotge dels japonesos. I, varis casos és destaca la moralitat del poble japonès, en concret dels combatents japonesos, que en molts dels casos prefereixen la mort, com a mal menor, que no ser capturats i fer-sen presoners.

Finalment destacar un incident dintre de les relacions diplomàtiques entre Espanya, Japó i els Estats Units com va ser l’incident Laurel. Les filipines baix control japonès varen constituir en una nova república independent amb un nou govern dirigit per José Paciano Laurel y García⁷², govern clarament titella de l’Imperi del Japó. Llavors, aquesta nova república no reconeguda per els Estats Units: “*ese régimen y ese gobierno titulados independientes son hechura japonesa que nunca reconocerán su existencia los Estados*

⁶⁹ *La Vanguardia Espanyola* 10-II-1943, Pàg.6.

⁷⁰ *La Vanguardia Espanyola* 11-II-1943, Pàg.6.

⁷¹ Fou l’estratègia militar utilitzada per el comandant Douglas MacArthur per aprofundir línies per neutralitzar la base japonesa de Rabaul, i aconseguir una connexió cap a les illes Carolines i Marianes, pont necessari per atacar directament al Japó.

⁷² Notícia referenciada a *La Vanguardia Espanyola* 16-X-1943, Pàg.6.

Unidos”⁷³, va ser “felicitat” i possiblement “va ser reconegut” per el règim franquista fet que va causar molta indignació als Estats Units. Davant una possible contra dels Estats Units i seguint les pressions nord-americanes, el govern de Madrid va regular i va afirmar en un comunicat del ministeri d’afers exteriors que el telegrama enviat dia 18 d’octubre per el ministre a Laurel obeeix a dos punts fonamentals, la cortesia amb el poble filipí i que el telegrama no té cap significació política, negant així haver reconegut el govern de Laurel⁷⁴.

La rectificació sobre el telegrama al president Laurel va ser l’acte final de la col·laboració amistosa entre Espanya i Japó⁷⁵.

7.4. 1944: Les Filipines, un abans i un després

L’any 1944 fou l’any de la confirmació definitiva del final que depararia la Segona Guerra Mundial al Pacífic. N’hi ha moltes opinions al respecte del perquè del desinflament japonès. Moltes coincideixen en el fet, de que no fou tant per la seva capacitat armamentística, que a pesar de ser molt inferior a la nord-americana va plantar cara als aliats, sino per el plantejament militar agafat. El plantejament militar que és va tomar a partir de Midway, suposa una de les qüestions fonamentals de la futura derrota. L’estancament japonès suposà a la llarga, la pèrdua de la iniciativa bèl·lica a favor dels americans i l’obertura de la defensa establerta als diferents arxipèlags conquerits al Pacífic.

L’operació Cartwheel és l’exemple, iniciada al 1943 i que va continuar fins a la finalització del conflicte. Aquesta mesura establerta per el comandant Douglas MacArthur va ser tot un èxit militar, ja que gràcies a aquesta operació, les tropes aliades pogueren rompre la defensa japonesa i apropar-se cada vegada més a les costes del Japó. Les Filipines, al igual que altres objectius del Pacífic, varen ser considerats punts estratègic com a trampolí per conquerir el país nipó⁷⁶.

Per tant, les Filipines són un abans i un després, pel que fa al desenvolupament final de la guerra, ja simbolitzen el principi del definitiu fi. Les filipines en mans japoneses des de 1942, van ser objectiu prioritari per els nord-americans per la seva situació estratègica. Tal va ser la importància de aquesta batalla que no és va produir fins el mes d’octubre a causa de la

⁷³ *La Vanguardia Espanyola* 26-X-1943, Pàg.5.

⁷⁴ *La Vanguardia Espanyola* 20-XI-1943, Pàg.9.

⁷⁵ RODAO, F. (2009): “La ocupación japonesa en Filipinas y etnicidad hispana (1941-1945)”. Gerónimo de Uztariz, núm. 25, pàg. 18.

⁷⁶ BOSCH, Aurora (2005): *Historia de los Estados Unidos 1776-1945*. Editorial Critica. Barcelona, pàg. 489.

preparació de l'estratègia que volia realitzar Douglas MacArthur per a la alliberació de les Filipines. Al igual que altres conflictes que hem pogut referenciar en aquest treball, com per exemple Guadalcanal, són conflictes que perduren molt en el temps i traspassen els anys, les Filipines no son l'excepció, i segueixen aquest mateix patró de llarga durada amb diversos conflictes iniciats al 1944, que es prolonguen fins al 1945, i d'altres nous desenvolupats en el mateix any 1945 com va ser la Batalla de Luzón. És per això, que per exemplificar, l'inici de l'alliberació de les Filipines tractarem, a mesura de lo possible, les dos batalles més importants que és desenvolupen íntegrament a l'any 1944: Leyte i Mindoro.

Les operacions preliminars per a la invasió de Leyte començaren a l'alba del 17 d'octubre de 1944⁷⁷. Referenciada per primera vegada a l'edició de dia 20 d'octubre⁷⁸, a una notícia breu referent sobre els primers atacs aliats sobre les Filipines. *“Informes procedentes del frente anuncian nuevos ataques aéreos contra las Filipinas. Según estos informes, setenta aviones, procedentes de portaaviones, realizaron incursiones en varias oleadas sobre Manila el día 17. Otros ataques fueron dirigidos contra ... y el puerto de Takloban en la isla de Leyte”* essent aquesta la primera notícia sobre l'enfrontament a l'illa de Leyte.

Dia 21, al dia següent, *La Vanguardia*⁷⁹, treia com a portada de la secció “notícies de l'estranger” el titular: *“Los norteamericanos desembarcan en la isla de Leyte (Filipinas)”*, on és destaca la facilitat del desembarcament de les tropes aliades als quatre ports orientals de l'illa, gràcies en part, al convenciment japonès de que la estratègia aliada consistirà en anar primer a per Mindanao, la segona illa més gran de arxipèlag, situada més al sud. Passats els dies, era evident que hi havia una clara superioritat aliada tant per terra com per mar i els japonesos varen enviar reforços, per a finals del mes d'octubre dues terceres parts de l'illa ja havien estat conquerides.

Encara que aquest fet era la realitat, els japonesos afirmaven al igual que els americans: *“Norteamericanos y japoneses se atribuyen grandes éxitos en los combates aeronavales de las Filipinas”*⁸⁰. Finalment, encara que és preveia el final de la Batalla de Leyte dia 22 de

⁷⁷ O'DONNELL, P. (2003): *Camino del sol naciente. La guerra del Pacífico 1942-1945*. Barcelona: Editorial Ariel, pàg. 160.

⁷⁸ *La Vanguardia Espanyola* 20-X-1944, Pàg.4.

⁷⁹ *La Vanguardia Espanyola* 21-X-1944, Pàg.5.

⁸⁰ *La Vanguardia Espanyola* 27-X-1944, Pàg.2.

desembre⁸¹, no va ser fins dia 27⁸² quan sorgí la notícia de la victòria aliada a Leyte amb el següent titular: “*El Japón ha perdido la primera etapa de la batalla de Filipinas*”, notícia que no apareix referenciada de manera notòria per la seva transcendència dintre de l’edició, sino que apareix com una notícia més dintre del conflicte global. A la notícia hi podem destacar a part de la victòria de MacArthur sobre els japonesos, la següent afirmació, una metàfora demolidora d’un combat de boxeu: “*Es posible que el segundo “round” por la posesión de Filipinas le vaya mejor al Japón que el primero, aunque por el momento no parece así. En efecto, como los japoneses no consigan sobornar al sexto ejército americano y a la flota del Pacífico para que regresen a los Estados Unidos, no deben esperar otra que un “knock-out” definitivo*”.

En segon lloc, una altre batalla que certifica l’avanç aliat per les filipines va ser la Batalla de Mindoro, una batalla que és va desenvolupar durant tres dies i la conquesta d’una de les illes grans de les Filipines és va produir sense cap problema o resistència per part dels japonesos que ocupaven l’illa. El diari *La Vanguardia* referencia quatre edicions que tracten aquesta ofensiva aliada. Totes les edicions són posteriors a l’alliberament nord-americà de l’illa, i fan visible les següents qüestions: “*Las operaciones de desembarco se efectuaron virtualment sin resistencia*”⁸³, “*El desembarco proporciona el dominio de las rutas marítimas y aéreas que terminan en la costa china a 1500 kilómetros y a 300 de Manila*”⁸⁴.

I finalment, una qüestió transcendental per el futur de la guerra, i és la visió japonesa del conflicte, una visió distorsionada o la no acceptació de la pura realitat, que és la pèrdua clara dia a dia del conflicte amb els Estats Units. Per ells, per exemple, “*La Flota japonesa está en condiciones de enfrentarse con todas las flotas que posee el enemigo en el Pacífico, incluso la, inglesa*”⁸⁵ situació que no és real, ja que la flota imperial esta greument en perill i l’exercit japonès s’afana en destruir vaixells enemics amb l’ús del contingent de kamikazes.

És per aquest fet, que el redactor Thomas Madison destaca contundent afirmació: “*A pesar de la “gran victoria” de los japoneses en Leyte. las tropas americanas han realizado una maniobra tan audaz que no hay más remedio que preguntarse si los dirigentes militares*

⁸¹ A “*Se acerca el fin de la batalla de Leyte*” a *La Vanguardia Espanyola* 22-XII-1944, Pàg.6.

⁸² *La Vanguardia Espanyola* 27-XII-1944, Pàg.4.

⁸³ *La Vanguardia Espanyola* 16-XII-1944, Pàg.8.

⁸⁴ *La Vanguardia Espanyola* 17-XII-1944, Pàg.8.

⁸⁵ *La Vanguardia Espanyola* 17-XII-1944, Pàg.8.

nipones todavía seguirán pregonando victorias cuando las tropas aliada desfilen por las calles de Tokio”⁸⁶.

7.5. 1945: Una rendició atòmicament incondicional

L’any 1945 va ser l’any definitiu pel que fa a la ruptura d’Espanya amb les potències de l’Eix i de la internacionalització de la guerra. El Imperi del Japó ja mostrava clars símptomes de feblesa militar e inferioritat enfront els exercits americans. Fet que va suscitar un únic objectiu, dintre de la cúpula militar japonesa, resistir fins a les últimes conseqüències, és a dir, fins a la mort. Els líders japonesos, enfront de cercar una rendició anticipada, no és varen donar per vençuts i centenars de joves varen ser enviats a entregar la seva vida als grups especials de suïcides kamikazes.⁸⁷

La realitat, a diferència dels pensaments de l’elit militar japonesa, era ben distinta a la propaganda que emetien. Les tropes japoneses estaven exhaustes, la flota imperial estava destruïda, i els únics avions dels que és disposaven varen ser utilitzats per cometre suïcidis en massa. Una imatge ben distinta a les tropes nord-americanes, on les tropes tenien la iniciativa, la flota al Pacífic era hegemònica i els bombardeigs aliats eren més potents i tenien un efecte major sobre la població que els japonesos. En aquest apartat a diferència dels altres, deixarem de banda la conclusió de certs conflictes al front del Pacífic com és el cas de les Filipines, Birmània, Nova Guinea, Borneo o la Xina, per centrar-nos en aquells fets transcendents que varen definir el curs final de la guerra com va ser l’entrada de les tropes aliades al Japó amb la batalla de Iwo Jima i els bombardeigs atòmics a les ciutats de Hiroshima i Nagasaki a l’agost de 1945.

En primer lloc, hi trobaríem la batalla de Iwo Jima fet transcendental ja que suposa l’entrada de les tropes aliades a terres nipones i la possible futura victòria aliada al Pacífic. Al igual que a les anteriors batalles, el desembarcament amfibi va ser l’opció predominant “*las tropas de desembarco de la Marina norteamericana avanzan hacia el extremo sur de la isla de Iwo Jima*”⁸⁸. Però a diferència de altres batalles esdevingudes al Pacífic, Iwo Jima és diferent ja que és la clau que obri una possible ocupació de l’arxipèlag japonès, com va avançar i descriure l’almirant Nimitz a la següent afirmació: “*La invasión de la metrópolis*

⁸⁶ *La Vanguardia Espanyola* 19-XII-1944, Pàg.11.

⁸⁷ JUNQUERAS, O. ET AL (2012): *Historia de Japón: economía, política y sociedad*. Barcelona: Editorial UOC, pàg.256.

⁸⁸ *La Vanguardia Espanyola* 21-II-1945, Pàg.2.

japonesa figura en el programa de las operaciones que actualmente realizan los norteamericanos”⁸⁹. Iwo jima per tant, esdevingué quasi en la batalla decisiva que decidiria el final de la guerra.

Davant aquesta situació és pot extreure que aquesta seria una de les batalles més complicades i dures, a causa de “la fanàtica defensa” japonesa que veia com l’apropament americà ofegava les seves aspiracions imperials. *La Vanguardia* és fa eco d’aquesta problemàtica i a les diferents edicions especifiquen que aquest enfrontament és un dels més durs, dels que s’han desenvolupant fins al moment. Un fet destacable és la diferencia abrumadora dels contrincants la guarnició japonesa de l’illa és calcula en torn uns vint mil homes, enfront l’arribada d’un contingent de quanta mil homes nord-americans per a l’ocupació de l’illa, “*las unidades expedicionarias de fusileros de Marina fueron reforzadas y que ahora luchan allí tres divisiones de esas tropas, o sea unos 40.000 hombres*”⁹⁰.

El mont volcànic Suribachi va ser l’objectiu que decidiria el final del enfrontament a l’illa. Els atacs continus i la defensa japonesa és prolongaren fins que la superioritat militar dels nord-americans acaba amb la resistència nipona. Fet que és va materialitzar, en un primer moment, al cim del mont Suribachi amb, “*La bandera norteamericana fue izada de manera oflcial en la Isla de Iwo-Jima*”⁹¹.

Finalment, voldríem especificar dos qüestions sobre la batalla de Iwo Jima, és reconeix a l’edició de dia 17 de març , el balanç inicial de les víctimes del conflicte, on podem destacar la següent afirmació: “*La gran batalla, de un encarnizamiento desconocido hasta la fecha en el Pacifico, ha terminado con la muerte de más de 20.000 soldados escogidos del Japón. Los muertos norteamericanos no llegan a cuatro mil*”⁹²” afirmació que dista completament de la realitat pel que fa al bàndol guanyador, on les baixes i ferits superaren a les japoneses⁹³.

L’altra qüestió va ser la constatació per part japonesa de que la derrota a Iwo Jima simbolitzava algo més que una simple derrota preveient tal vegada la futura derrota: “*El presidente del Consejo general, Koiso, ha anunciado por la radio al pueblo japonés la pérdida de la isla de Iwo Jima. Subrayó que dicha pérdida representa un cambio importante*

⁸⁹ *La Vanguardia Espanyola* 21-II-1945, Pàg.2.

⁹⁰ *La Vanguardia Espanyola* 24-II-1945, Pàg.8.

⁹¹ *La Vanguardia Espanyola* 16-III-1945, Pàg.7.

⁹² *La Vanguardia Espanyola* 17-III-1945, Pàg.8.

⁹³ HASTINGS, M. (2008): *NÉMESIS. La derrota del Japón 1944-1945*. Barcelona: Critica, pàg.364.

en la guerra de Asia oriental”⁹⁴. Després de la conquesta de Iwo Jima i Okinawa, els nord-americans varen tenir més fàcil desenvolupar les seves tàctiques per bombardejar sistemàticament el Japó. Encara això, la conquesta del Japó va ser un procés lent i que costaria més de 250.000 vides⁹⁵.

Sobre la ruptura de les relacions diplomàtiques entre Espanya i el Japó destacar que és visible gracies al comentari titulat “Anti-Oriente” on és destaca: “*La ruptura de relaciones diplomáticas con el Japón es una medida de decoro y energía nacional que no puede haber sorprendido a nadie*”⁹⁶ a causa dels horrors comesos a les Filipines i en concret, a Manila.

En segon lloc, trobaríem els bombardeigs atòmics d’Hiroshima i Nagasaki produïts a l’agost de 1945. Cal destacar que els següents mesos a la derrota de Iwo Jima, els japonesos és tancaren en banda i lluitaren amb igual intensitat a Okinawa en la defensa del “camí imperial”, donant les seves vides al emperador i a la nació tant a terra com l’aire, destacant les accions suïcides realitzades per els kamikazes. D’aquest final tràgic de la Segona Guerra Mundial al Pacífic, és podria perfectament realitzar un treball d’investigació, per tant tractarem breument les qüestions principals i com és va escenificar al diari *La Vanguardia*. La declaració que va llançar el president dels Estats Units, Harry Truman, al món després de Hiroshima: “*Una sensacional declaración del presidente Truman anuncia que la “bomba atómica” es una realidad*”⁹⁷ va ser l’inici de la posta en escena del definitiu final del conflicte, al qual el seguiria un ultimàtum de quaranta vuit hores per que el Japó formalitzes la seva rendició. “*De lo contrario, la nación japonesa corre el riesgo de desaparecer de la faz de la tierra*”⁹⁸.

Cal destacar que en aquestes edicions de aquests dies d’agost és pot constatar un augment de les notícies destinades a la historia de la bomba atòmica de la producció i del efectes de aquesta a Hiroshima. Passades aquestes quaranta vuit hores, el diari *La Vanguardia* reporta que una altre bomba atòmica havia caigut sobre territori japonès, la damnificada aquesta vegada fou Nagasaki. “*Nagasaki ha recibido el impacto de la segunda “bomba atómica”*”⁹⁹.

⁹⁴ *La Vanguardia Espanyola* 24-III-1945, Pàg.6.

⁹⁵BOSCH, Aurora (2005): *Historia de los Estados Unidos 1776-1945*. Editorial Critica. Barcelona, pàg. 498.

⁹⁶ *La Vanguardia Espanyola* 18-IV-1945, Pàg.1.

⁹⁷ *La Vanguardia Espanyola* 07-VIII-1945, Pàg.6.

⁹⁸ *La Vanguardia Espanyola* 08-VIII-1945, Pàg.5.

⁹⁹ *La Vanguardia Espanyola* 10-VIII-1945, Pàg.6.

Un terme al que tenim que fer referència és el nom “*hibakusha*” terme que fa referència a una “persona bombardejada” i que molts dels supervivents de aquests dos atacs atòmics van passar a conèixer-se com a tals. Ser un “*hibakusha*”, alhora era sinònim de discriminació i d'haver estat víctima de la radiació i per tant, portador d'alguna malaltia derivada de la mateixa¹⁰⁰.

És interessant destacar que no hem trobat portada del conflicte fins que a l'edició de dia 11 d'agost, hi trobem una portada referent als bombardeigs a Hiroshima i Nagasaki, tal vegada sigui una de les últimes que tractaren el conflicte al Pacífic, on s'expressa amb to exclamatiu ; ESTO ERA HIROSHIMA ! ¹⁰¹, i possiblement en repulsa de l'atac indiscriminat sobre les dues ciutats nipones, veiem diferents imatges tant d'Hiroshima i Nagasaki acompanyades de breus explicacions referents a les ciutats.

Per concloure aquest apartat, voldríem escriure sobre la rendició incondicional del Japó produïda la mateixa nit del 9 d'agost on l'emperador Hirohito va plantejar al seu gabinet la acceptació de la rendició amb la condició de mantenir la seva figura com sobirà de la nació. Quan el 15 de agost els japonesos van escoltar per primera vegada la veu del Tennō, o emperador, anunciar la capitulació incondicional (no una rendició contractual), hi va haver desolació i resignació, però també la consciència que el nou futur seria millor¹⁰². Acceptació de la rendició que va ser visible al diari *La Vanguardia* a l'edició de dia 15, on podem destacar dues notícies informatives: “*Ayer, a las nueve de la noche, el Gobierno suizo recibió y transmitió a Washington la contestación oficial japonesa*”¹⁰³ i “*El Japón ha aceptado la rendición sin condiciones*”¹⁰⁴. I finalment, el 2 de setembre, el general MacArthur i altres representats aliats acceptaren la rendició formal del Japó a bord del

¹⁰⁰ CAFIERO, I. I CERONO, E. (2017): “Memorias del resplandor: relatos de sobrevivientes de Hiroshima y Nagasaki y de sus familias”. XVI Jornadas Inter escuelas/Departamentos de Historia. Departamento de Historia. Facultad Humanidades. Mar del Plata. Universidad Nacional de Mar del Plata, pàg.7.

¹⁰¹ *La Vanguardia Espanyola* 11-VIII-1945, Pàg.1.

¹⁰² RODAO, F. (2019): *La soledad del país vulnerable. Japón desde 1945*. Barcelona: Editorial Crítica, pàg.19.

¹⁰³*La Vanguardia Espanyola* 15-VIII-1945, Pàg.5.

¹⁰⁴ *La Vanguardia Espanyola* 15-VIII-1945, Pàg.9.

cuirassat *Missouri*¹⁰⁵, visualitzada al diari *La Vanguardia* amb la següent notícia: “*En la madrugada de hoy habrá sido firmada la rendición japonesa*”¹⁰⁶.

7. Conclusions

Per concloure aquest treball d'investigació voldríem fer un repàs a les conclusions a les que hem arribat pel que fa a les diferents qüestions plantejades inicialment. En primer lloc, sobre la percepció del diari *La Vanguardia* enfront a l'Imperi del Japó, des de l'inici de la guerra al Pacífic fins a la finalització del conflicte, és una percepció que varia en perspectiva al igual que varia la percepció del règim franquista sobre l'Imperi del Japó, en un primer moment aliat per la defensa de les seves tradicions més conservadores, l'anticomunisme i la simpatia front a les potències de l'Eix i posteriorment un dels majors enemics a combatre. Per tant, hi veiem una clara relació entre la política exterior del règim i com aquesta, apareix referenciada a, un dels diferents altaveus de la dictadura, com varen ser les edicions del diari *La Vanguardia*, entre 1941 i 1945. Distanciament provocat a causa de la delegació i representació dels interessos del país asiàtic per part d'Espanya, un fet que provoca cert malestar, i que és referència en les quasi inexistent notícies sobre aquest esdeveniment. Un malestar mutu, a causa de l'utilització propagandística i política de aquesta representació per part del Japó i per altre banda, el distanciament i la neutralitat espanyola que impidiren una major aliança entre Espanya i el Japó. I que conclouria, a causa de la situació a les Filipines i amb perspectives de futur, amb el trencament definitiu de relacions i el distanciament amb les potències de l'Eix.

Una altre qüestió que ha sigut fonamental és com s'ha reflectit aquesta percepció canviant a les pàgines del diari *La Vanguardia*. Aquesta percepció s'inicia amb un gran interès posat sobre l'exercit japonès que arrasa i conquerí entre 1941 i 1942 quasi totes les posicions del imperis colonials occidentals, a excepció de unes poques illes. Un interès que és va transmetre amb l'aparició de nombroses notícies a les primeres pàgines del diari barceloní. Interès que a mesura que passa el temps, és va perdre, i més si sumem les posteriors derrotes japoneses a partir de la Batalla de Midway. La constatació de l'estancament japonès al Pacífic va fer que alguns redactor del diari pensessin en que a partir de aquell moment, inicis de 1943, que el final de la guerra al Pacífic estava pròxima. La realitat continua amb una resistència japonesa a les diferents illes del Pacífic, mentre que les potències aliades, en concret les estatunidenques,

¹⁰⁵ BOSCH, Aurora (2005): *Historia de los Estados Unidos 1776-1945*. Editorial Critica. Barcelona, pàg. 500.

¹⁰⁶ *La Vanguardia Espanyola* 02-IX-1945, Pàg.5.

s'apropaven cada vegada més al Japó. Durant aquest període les referències al diari *La Vanguardia* varen ser poques, i encapçalades a la secció “informació de l'estranger”, si les comparem amb els primers compassos de la guerra, constatant així, notícies rellevants a posicions finals de les diferents edicions. Fins que a finals de 1944 i ja l'any 1945, hi retornem a una situació de gran interès per les notícies succeïdes a la campanya sobre les Filipines i la definitiva derrota a causa dels bombardeigs d'agost de 1945 sobre Hiroshima i Nagasaki.

Finalment, un altre punt en comú i que és necessari extreure conclusions és sobre la qüestió filipina. Les Filipines sens dubte són unes de les peces fonamentals per entendre, en el seu conjunt totes les qüestions interrelacionades que s'han plantejat. Diferents situacions és relacionen a causa de les Filipines per exemple, el tractament de les notícies al diari *La Vanguardia*, en un primer moment a causa de la campanya d'ocupació japonesa, hi ha un augment referenciant els diferents moviments militars dins l'arxipèlag. També a causa de l'ocupació definitiva al 1942, hi ha un descens considerable de notícies referents a les Filipines ocupades. Posteriorment, a partir de 1944 amb la campanya de Douglas MacArthur a l'arxipèlag hi ha un augment clar de les notícies, fet que és prolongarà fins al final de la guerra. Les Filipines també són importants, ja que varen ser la constatació de xocs d'interessos, com referència Florentino Rodao, entre el règim franquista i el Japó, fet que va concloure amb la Massacre de Manila i la ruptura definitiva de les relacions diplomàtiques amb el país asiàtic

8. Fonts

LA VANGUARDIA ESPAÑOLA

9. Bibliografia

ARACIL, R. ET AL. (2010): *Diari d'una postguerra: La Vanguardia Española (1939-1946)*. Barcelona: Editorial Afers.

BOSCH, A. (2005): *Historia de los Estados Unidos 1776-1945*. Editorial Critica. Barcelona.

BRETT, W. (2016): *Historia de Japón*. Madrid: Akal Editorial.

BRONISLAWA, M. (2014): “La historia Política”. *Revista de historia universal*: Universidad Nacional de Cuyo, núm 4, pàgs. 89-117.

CABAL, R. (2018): “Comunicación Social e «Historia Oral»: por un método integrador para la Historia de la Prensa. *Revista de historiografía (RevHisto)*, núm.28, pàgs. 301-322.

CAFIERO, I. I CERONO, E. (2017): “Memorias del resplandor: relatos de sobrevivientes de Hiroshima y Nagasaki y de sus familias”. XVI Jornadas Inter escuelas/Departamentos de Historia. Departamento de Historia. Facultad Humanidades. Mar del Plata. Universidad Nacional de Mar del Plata, pàgs. 1-15.

CALDUCH, R. ET AL. (1994): *La política exterior española en el siglo XX*. Madrid: Ediciones Ciencias Sociales.

CAMPS, M.: “Miquel dels Sants Oliver, el director de ‘La Vanguardia’ moderna”. [En línia] A <https://www.lavanguardia.com/cultura/20200109/472791630894/miquel-dels-sants-oliver-la-vanguardia-centenerio-muerte.html>. | 09 gener de 2020, consultat el 13 abril de 2021

CRUZ, M. (1993): “En torno a la nueva historia política francesa”. *Historia contemporánea*, núm. 9 (Exemplar dedicat a: La nova historia política), pàgs. 59-92.

DESVOIS, J.M. (1977): *La prensa en España (1900-1931)*. Madrid: Siglo XXI.

DORÉ, F. (1976): *Los regímenes políticos en Asia*. Madrid: Siglo XXI.

HANE, M. (2011): *Breve historia de Japón*. Madrid: Alianza Editorial

HASTINGS, M. (2008): *NÉMESIS. La derrota del Japón 1944-1945*. Barcelona: Crítica.

HERNÁNDEZ, P. (2017): “Consideración teórica sobre la prensa como fuente historiográfica”. Madrid: *Historia y comunicación social*, Universitat Complutense, vol. 22, núm 2, pàgs. 465-477

JUNQUERAS, O. ET AL (2012): *Historia de Japón: economía, política y sociedad*. Barcelona: Editorial UOC.

KOYASU, N. (2006): "Formació del concepte de "nació japonesa". Barcelona: Revista d'etnologia de Catalunya. núm.29., pàgs.62-69.

LÁZARO, E. I SALGADO, F. (2020): "María Luz Morales, Directora de La Vanguardia (1936-1937)". Barcelona: Historia y comunicación social, Universitat Pompeu Fabra. Vol. 25, núm.2 pàgs. 299-308.

MORADIELLOS, E. (2016): "España y la Segunda Guerra Mundial. Entre resignaciones neutralistas y tentaciones beligerantes". Siglo: actas del V Congreso Internacional de Historia de Nuestro Tiempo, Universitat de Extremadura, pàgs. 55-74

O'DONNELL, P. (2003): *Camino del sol naciente. La guerra del Pacífico 1942-1945*. Barcelona: Editorial Ariel.

PEREIRA, J.C. (2003): *La política exterior de España (1800-2003) : historia, condicionantes y escenarios*. Barcelona: Ariel.

RODAO, F. (1995): "Difícil y sin apoyos políticos. La Representación por España de los intereses japoneses durante la Guerra del Pacífico". *Espacio, tiempo y forma*. Serie V, Historia contemporània, núm.8, pàgs. 179-194.

RODAO, F. (2002): *Franco y el imperio japonés : imágenes y propaganda en tiempos de guerra*. Barcelona: Plaza Janes.

RODAO, F. (2009): "La ocupación japonesa en Filipinas y etnicidad hispana (1941-1945)". Gerónimo de Uztariz, núm. 25, pàgs. 9-26.

RODAO, F. (2015): "La difícil (des)protección: la España de Franco y la representación de intereses japoneses en América Latina durante la Guerra del Pacífico". *Cuadernos CANELA: Revista anual de Literatura, Pensamiento e Historia, Metodología de la Enseñanza del Español como Lengua Extranjera y Lingüística de la Confederación Académica Nipona, Española y Latinoamericana*, núm. 26, pàgs. 24-39

RODAO, F. (2019): *La soledad del país vulnerable. Japón desde 1945*. Barcelona: Editorial Crítica.

SCHOM, A. (2005): *La Guerra del Pacífico. De Pearl Harbor a Guadalcanal (1941-1943)*. Barcelona: Ediciones Paidós.

SENTÍS, C. (1989): "La figura i l'obra d'Agustí Calvet "Gaziel". *Annals del Periodisme Català*, pàgs.74-97.

TUSELL, J. ET AL. (2000): *La política exterior de España en el siglo XX*. Madrid: Editorial Biblioteca Nueva, Universidad Nacional de Educación a Distancia.

VILA-SANJUÁN, S. "Cómo aglutinó 'La Vanguardia' a la generación modernista". [En línia] A <https://www.lavanguardia.com/cultura/culturas/20210206/6225399/como-aglutino-vanguardia-modernistas.html> | 06 febrer de 2021, consultat el 08 abril de 2021.

WHITNEY, J. (1973): *El Imperio Japonés*. Madrid: Siglo XX. Historia Universal, vol. 20.

10. Apèndix documental

DOCUMENT I: Portada referent al esclat de la Segona Guerra Mundial al Pacífic, a *La Vanguardia Española*, 09-XII-1941, pàg.1.

LA VANGUARDIA ESPAÑOLA

BARCELONA
Martes 9 de diciembre de 1941
25 cént. Precio de este ejemplar
FUNDADORES: DON CARLOS Y DON BARTOLOMÉ GODÓ Año LVII. - Número 23.487 DIRECTOR: LUIS DE GALINSOGA

ESTALLA LA GUERRA EN EXTREMO ORIENTE

Una bella vista de Honoalulú, en las islas Hawai, cuyo base naval ha sido bombardeada por la Aviación japonesa

El Emperador del Japón, durante una revista militar

Dos unidades de la Escuadra japonesa, los cruceros «Yamao» y «Kikuma»

Floja de guerra japonesa en el mar

Japón declara la guerra a los Estados Unidos y a Inglaterra

También Manchukuo entra en guerra con las Potencias anglosajonas, mientras Australia, Canadá, las Indias holandesas, Costa Rica y Nicaragua lo hacen contra el Imperio nipón

La ruptura de hostilidades fué conocida en Washington en el momento en que Kuruu y Nomura celebraban una conferencia con Cordell Hull

Próximos antecedentes del conflicto

TEXTO DE LA ÚLTIMA NOTA JAPONESA
Tokio, 8.—Ha sido publicado en Tokio el primer comunicado de prensa japonés sobre el estallido de la guerra en el extremo oriente. En dicho comunicado se afirma que el Imperio japonés, con el propósito de lograr un acuerdo con los Estados Unidos mediante la promulgación de los principios de la política exterior japonesa, ha enviado una delegación a Washington. En dicho comunicado se afirma que el Imperio japonés, con el propósito de lograr un acuerdo con los Estados Unidos mediante la promulgación de los principios de la política exterior japonesa, ha enviado una delegación a Washington.

EN EL JAPÓN

DECLARACIÓN DEL EMPERADOR
Tokio, 8.—El Emperador del Japón, durante una revista militar, ha declarado la guerra a los Estados Unidos y a Inglaterra. El Emperador, acompañado por el Príncipe heredero y otros miembros de la familia imperial, se dirigió al Cuartel General del Ejército Imperial para pronunciar un discurso en el que declaró la guerra a los Estados Unidos y a Inglaterra.

EN EL JAPÓN

DECLARACIÓN DEL EMPERADOR
Tokio, 8.—El Emperador del Japón, durante una revista militar, ha declarado la guerra a los Estados Unidos y a Inglaterra. El Emperador, acompañado por el Príncipe heredero y otros miembros de la familia imperial, se dirigió al Cuartel General del Ejército Imperial para pronunciar un discurso en el que declaró la guerra a los Estados Unidos y a Inglaterra.

EN EL JAPÓN

DECLARACIÓN DEL EMPERADOR
Tokio, 8.—El Emperador del Japón, durante una revista militar, ha declarado la guerra a los Estados Unidos y a Inglaterra. El Emperador, acompañado por el Príncipe heredero y otros miembros de la familia imperial, se dirigió al Cuartel General del Ejército Imperial para pronunciar un discurso en el que declaró la guerra a los Estados Unidos y a Inglaterra.

42

DOCUMENT II: Portada on apart de referenciar-se l'actualitat japonesa, és reflexa el manteniment de la posició d'Espanya de No bel·ligerància, a *La Vanguardia Española*, 20-XII-1941, pàg.1.

LA VANGUARDIA ESPAÑOLA

BARCELONA
Sábado 20 de diciembre de 1941

25 cént. Precio de este ejemplar
REDACCION Y ADMINISTRACION:
Pelayo, 28. - Teléfono 14135

FUNDADORES: DON CARLOS Y DON BARTOLOME GODO
Año LVII. - Número 23.497
DIRECTOR: LUIS DE GALINSOGA

El almirante Yamamoto, jefe de las fuerzas navales del Japón.

ACTUALIDAD JAPONESA

En un aeródromo nipón.-Aviadores, en servicio de vigilancia, preparados para subir a los aparatos.

La Flota y Aviación imperial en atrozada ocupación en el Pacífico.

Grupo de soldados japoneses, pertenecientes a la detras pasiva, ejercitándose en el manejo de las ametralladoras antiaéreas. (Fotos Orbe)

Unidad, contra castas

La España actual, aquella que se llamó constitución de salvación, como «brava» y todo lo que en torno a esta filosofía ideada y mantenida arribó de acuerdo a las especulaciones inconcebibles de los partidos políticos en el régimen liberal cuando querían, en palabras electoras por ejemplo, arrastrar credulidad y votos, agotó toda la amargura desorganizada y de trancudas reacciones contra toda idea de Estado y aun de nación al espíritu de muchos cientos de miles de españoles. Considerados como masa granítica apta para formar todo clase de gobiernos, de regímenes o de dictaduras, los trabajadores fueron explotados de una manera íntima mediante la explotación de sus justos e inhumanos ansias, pero, además, enfrentándose con otras clases sociales y cuando así la lucha clásica proletaria y antiliberal. Para llegar a semejantes errores y imperfecciones fue necesario que se cancelara el orden natural en el Estado y en la nación misma a través de formas institucionales que alternativamente, cuando no pacíficamente, desmoronó una lucha de antagonismo entre la democracia autócrata y la oligarquía plutocrática.

Ya así dicho: con formas institucionales, en decir, todo lo contrario de lo que representa la España y el Estado actuales. Por eso el Estado actual, en que se integra la nación misma o través de la Falange, no tiene, ni de la presente jornada, la obligación de realizar con que se llamaba una política social. Política social se llamó, como ya hemos indicado, la misma tras la cual se embobaban la dejación de la autoridad y el trabajo humillado con respecto a los obreros, entre otros a la que comenzó a celebrarse para convencerlos en la rectitud. Ya se comprendió que en un Estado que hace alusión de su ser a la integración total e indivisa de toda la nación en sus obreros y en sus propiedades, semejante política, aunque fuese para consistir a una parte, está excluida de los fines del Estado mismo. Lo ha olvidado, con palabras claras y con concepto diluido, el ministro de Trabajo, don Ricardo Gil, en uno de sus recientes discursos. Pocos veces habría sido los trabajadores de España lo que hoy día son y sus ansias con el de este terreno que, al dirigirse a ellas, no les ofrece los recursos inestimables de una política social salvadora y edificadora, sino que les habla en forma de un reclutamiento de la unidad en el sacrificio y en el odio. En decir, de la unidad de España, porque de sacrificios y de odio está hecha esta inmensa masa de nuestra nación como la misma durante los tres años de guerra, sirvieron en los momentos presentes no son creencias las instancias ni irrazonables las dificultades. La unidad entre todos los españoles, pronunciada en el credo y en el programa de la Falange, es la única que puede lograr el logro de la nueva España para constituir una clase de españoles, porque para ningún español puede haber un lenguaje excluyente al espíritu de Movimiento que representa la unidad inderrotable y fructífera, sin contar a sus clases, de todos los españoles.

ANTE LA NUEVA FASE DE LA GUERRA

España mantiene su posición de no beligerante

Madrid, 19.—El ministro Gómez del Casado publica hoy el siguiente telegrama de Austria a los Estados Unidos.—Estadista la actual configuración por el estado de guerra que existe entre el Japón y los Estados Unidos del Norte de América y la posibilidad de un conflicto de guerra entre las naciones europeas y las naciones americanas. España mantiene, como en la fase anterior del conflicto, su posición de no beligerante.

Dado en Madrid, a 19 de diciembre de 1941.—Francisco Franco.—El ministro de Asuntos Exteriores, Ramón Serrano Suñer.—G.D.

El embajador de Portugal comunica al Gobierno español la ocupación de la isla de Timor

Madrid, 19.—El embajador de Portugal, don Teófilo Pereira, viene a dar a nuestro ministro de Asuntos Exteriores para significar «la ocupación de Timor y anexión de la isla de Timor portuguesa, el archipiélago de Salazar.

El señor Pereira declaró confidencialmente el hecho y el día 19 de diciembre, con el embajador de Inglaterra, Sir Stephen Huxley, y con el ministro de Asuntos Exteriores, don Ramón Serrano Suñer.—G.D.

El delegado nacional de Prensa en Barcelona

Desde su llegada al delegado nacional de Prensa, don Juan de Dios, en su primer día de trabajo, se ha ocupado de visitar a los directores y editores de los periódicos de esta ciudad, para darles a conocer su programa de trabajo y para establecer un contacto directo con los periodistas y editores de esta ciudad. En su primer día de trabajo, don Juan de Dios, se ha ocupado de visitar a los directores y editores de los periódicos de esta ciudad, para darles a conocer su programa de trabajo y para establecer un contacto directo con los periodistas y editores de esta ciudad.

Don Juan de Dios, en su primer día de trabajo, se ha ocupado de visitar a los directores y editores de los periódicos de esta ciudad, para darles a conocer su programa de trabajo y para establecer un contacto directo con los periodistas y editores de esta ciudad.

La Regada

El delegado nacional de Prensa, don Juan de Dios, en su primer día de trabajo, se ha ocupado de visitar a los directores y editores de los periódicos de esta ciudad, para darles a conocer su programa de trabajo y para establecer un contacto directo con los periodistas y editores de esta ciudad.

Sanz Orrio, delegado nacional de Sindicatos

Madrid, 19.—Don Juan de Dios, en su primer día de trabajo, se ha ocupado de visitar a los directores y editores de los periódicos de esta ciudad, para darles a conocer su programa de trabajo y para establecer un contacto directo con los periodistas y editores de esta ciudad.

Al margen de la contienda ESPAÑA REPRESENTARA LOS INTERESES NIPONES EN AMERICA

Tokio, 20. — Los intereses japoneses en América están representados por España, según ha informado a los representantes de la Prensa el portavoz oficial del Gobierno, Hori. Dijo que el Gobierno español se ha hecho cargo de dichos intereses, no sólo en los Estados Unidos y el Canadá, sino también en casi todos los países iberoamericanos, o sea, Cuba, Panamá, Méjico, Colombia, Venezuela, El Salvador, Uruguay, Perú, Brasil, Bolivia y el Ecuador «Las restantes naciones de América del Sur — añadió — no han adoptado aun una decisión definitiva en lo que concierne a sus relaciones con el Japón y las Potencias del Eje.»

Por su parte, los países iberoamericanos que han roto con el Japón están representados como sigue: Paraguay y Uruguay, por España; Méjico y Bolivia, por Suecia, y el Brasil, por Portugal. Suiza se ha encargado de los intereses de Cuba, Panamá, Guatemala, Colombia, Venezuela, Nicaragua y el Perú. Las demás repúblicas no han designado aún representante.

Interrogado acerca de las relaciones entre el Japón y el Irán, Hori contestó que teóricamente se mantienen las dos legaciones en las capitales respectivas, pero que la actividad de la japonesa en Teherán está, sin duda, muy limitada, a consecuencia de la ocupación británica. — EFE.

LA VANGUARDIA

BARCELONA
Sábado 3 de enero de 1942

25 cént. Precio de este periódico
EDICIONES Y ADMINISTRACION
Pelayo, 28. - Teléfono 14133

FUNDADORES: DON CARLOS Y DON BARTOLOMÉ GODÓ
Año LVIII. - Número 23.508
DIRECTOR: LUIS DE GALINSOGA

LA GUERRA EN FILIPINAS

El general Mac Arthur, comandante en jefe de las fuerzas aliadas en el teatro del Pacífico, se prepara para el avance hacia Manila. En la imagen superior se ve un barco en un río, y en la inferior, una gran fábrica industrial.

Las tropas japonesas han ocupado Manila

La entrada de los primeros destacamentos tuvo lugar ayer a las tres de la tarde (hora local)

Los yanquis habían evacuado totalmente la capital. Parece que no han penetrado más que algunos destacamentos destinados a mantener el orden. Las líneas norteamericanas se han retirado al norte de la población. El comandante de la fuerza de Mac Arthur, se ha retirado, herido, a la isla del Corregidor. El Gobierno filipino se instala en Australia

En Malaca se producen nuevos avances japoneses, y tropas chinas, al mando del general Warel, han penetrado en la Birmania británica

COMUNICADOS DE GUERRA

NORTEAMERICANOS

LOS JAPONESES HAN OCUPADO MANILA

Washington, 2. — Los representantes de la fuerza japonesa, a las tres horas locales, ocuparon los cuarteles principales de las tropas aliadas que se retiraron a Manila y a las tres horas locales, cuando Mac Arthur y sus tropas se retiraron a las montañas y a las islas de Luzón. Todos los puntos estratégicos y líneas de ferrocarril de Manila han sido evacuados por las tropas aliadas. Los japoneses han ocupado Manila y se han retirado al norte de la ciudad. El general Mac Arthur se ha retirado a la isla del Corregidor. El Gobierno filipino se ha trasladado a Australia.

INGLESES

EN MALACA SE PRODUCEN NUEVOS AVANCES JAPONESES

Washington, 2. — Del Departamento de Guerra, se ha comunicado que los japoneses han ocupado Malaca y se han retirado al norte de la ciudad. El general Warel, al mando de las tropas chinas, ha penetrado en la Birmania británica.

REPERCUSIONES POLITICAS DE LA GUERRA

Inglaterra y Estados Unidos

Washington a Establecer un frente inglés en Europa. El gobierno británico ha anunciado que se ha retirado al norte de la población. El comandante de la fuerza de Mac Arthur, se ha retirado, herido, a la isla del Corregidor. El Gobierno filipino se instala en Australia.

EN FILIPINAS

EL GENERAL MAC ARTHUR SE PREPARA PARA EL AVANCE HACIA MANILA

Washington, 2. — El general Mac Arthur, comandante en jefe de las fuerzas aliadas en el teatro del Pacífico, se prepara para el avance hacia Manila. En la imagen superior se ve un barco en un río, y en la inferior, una gran fábrica industrial.

ONIHJ LOS JAPONESES, A CIEN KILOMETROS DE CHITTAGONG

Saigon, S. — Mientras que un parte de las fuerzas japonesas que operan al noroeste de Birmania, prosiguen su avance en el Yunnan a lo largo de la carretera de Kuming, otras tropas niponas se dirigen hacia el oeste de Uanting, en dirección a Bhamo. Los aviones japoneses atacan sin cesar los puntos de concentración y los centros de resistencia chinos, y han destruido en gran parte los aeródromos de Yuchan y Chueao.

Las columnas aliadas que se repliegan por el Valle del Irawady, corren el peligro de ver cortada su retirada por el avance nipón hacia Bhamo, donde se defienden las tropas de Chang Kai Chek. Más al oeste, en la región de Chindwin, los británicos se repliegan hacia la frontera india.

En el sector sudeste, donde los japoneses han ocupado el importante puerto de Akyab, las vanguardias del Ejército vencedor han penetrado en la India, franqueando la frontera por Paletwa, ciudad situada a unos 150 kilómetros al norte de Akyab. También ha sido cruzado por varios puntos el río Kamad, y los japoneses sólo están ya a un centenar escaso de kilómetros de Chittagong, la primera gran población de la India oriental.

Las informaciones de fuente inglesa declaran que no existe ninguna confirmación de la penetración japonesa en la India, pero se admite la posibilidad de que algunas patrullas adversarias hayan irrumpido en el territorio para cortar las comunicaciones entre China y la India.

Respecto al frente filipino, se anuncia que el general Wainwright, jefe de las fuerzas norteamericanas, ha aceptado las condiciones de capitulación cuyo principal punto es la rendición de todas las tropas aliadas que combaten en el archipiélago. — EFE.

DESDE LONDRES LA BATALLA DE MIDWAY

Londres, 6, 13 noche. (Crònica radiotelegràfica de nuestro redactor.) — ¿Qué ha pasado alrededor de la isla de Midway? Desde el observatorio de Londres es difícil distinguir si los japoneses habían lanzado una gran armada para conquistar cualquiera de los bastiones yanquis en aquella región, y cómo en el mar del Coral fueron sorprendidos y dispersados antes de que pudieran alcanzar su objetivo —respecto a la batalla del mar del Coral parece ahora claro que ocurrió algo por el estilo, puesto que la Armada japonesa no reapareció más después de sus encuentros con la Escuadra y la Aviación yanquis— o, por el contrario, habiendo emprendido sólo una expedición de castigo se han retirado tras efectuarla.

En cualquier caso, la acción en torno a Midway, igual que antes la acción en el mar del Coral, pone bajo las candilejas la herida que los nipones han dejado abierta al costado de su extraordinaria marcha hacia el Oeste.

Cojan ustedes una carta geográfica y verán que para llegar a Birmania el Sol Naciente, partiendo del Japón, ha descrito una curva pronunciadísima a lo largo de las islas Marianas, de los Ladrones, Guam, parte de Nueva Guinea, Timor, Java y Sumatra. Esta curva, que forma como una muralla imaginaria para la protección de las conquistas japonesas, se halla expuesta a las embestidas de nada menos que tres de las posiciones con que cuentan los anglosajones en el Pacífico. Midway, Port Moresby y Port Darwin. Mientras los japoneses no conquisten estos tres trampolines o flechas estarán sujetos al riesgo de que con un mandoble la escuadra y la aviación yanquis quebranten toda la armazón de sus éxitos.

Semejante situación, a los seis meses de iniciación de la guerra en el Pacífico, pone de manifiesto, primero, que en los tres últimos meses los japoneses no pudieron sacar todas las ventajas que eran de esperar a la luz de los éxitos que obtuvieron en los tres primeros, durante los cuales se plantaron en Rangún, después de haber allanado cincuenta islas y los fuertes de Hong Kong y Singapur, a través de tres mil kilómetros de agua.

La cosa no resulta demasiado grave si lo que pretenden los japoneses es sencillamente apoderarse de China para luego extraer una paz con condiciones favorables, como algunos observadores empiezan a pensar aquí. Pero si el objetivo del Japón consiste en establecerse definitivamente en los territorios del Sur que ha conquistado hasta ahora, entonces su fallo en completar los éxitos de los tres primeros meses con la conquista de Australia, Port Moresby y Midway, antes de que los anglosajones tuvieran tiempo para organizar su defensa, puede convertirse —según la opinión de los críticos militares ingleses— en el factor decisivo de la guerra en Extremo Oriente.

Dichos críticos han insistido siempre en que la guerra de Extremo Oriente hay que mirarla en perspectiva, poniendo al fondo la capacidad industrial de los anglosajones en contraste con la japonesa. «El único medio que tienen los japoneses de ganar la guerra —arguyen— estriba en arrebatarnos a los anglosajones todas las posiciones desde las cuales la producción de éstos, una vez haya alcanzado pleno desarrollo, pueda ser lanzada sobre las posiciones japonesas». Para esto los nipones hubieran tenido que arrojar totalmente a los anglosajones del Oriente, relegándoles al otro lado del Pacífico e Indico. ¿Podrán conseguirlo aún?

Entre tanto aquí se inclinan, cada vez más, a interpretar la guerra en Extremo Oriente como completamente aparte e independiente de la guerra en Europa. — **Augusto ASSIA.**

EN NUEVA YORK

EL EXITO DE GUADALCANAL Y EL FRACASO DE FILIPINAS

Nueva York, 10, 14 noche. (Especial para LA VANGUARDIA.) — «Guadalcanal es nuestro», dicen hoy con grandes titulares y con gran júbilo los periódicos norteamericanos. «Toda resistencia enemiga ha cesado en esa isla», ha anunciado el secretario del Departamento de Marina, coronel Knox. También se da por cierto que los japoneses han evacuado su base aérea de Buna, en Nueva Guinea, aunque esto último no ha sido comunicado aquí oficialmente y sólo se conoce por una emisión de la Radio de Tokio captada en Nueva York.

Los acontecimientos militares en el Pacífico vuelven a dar la razón al coronel Knox, quien hace poco, a fines de enero, pronosticó que los japoneses serían expulsados de Guadalcanal en treinta días. La batalla de Guadalcanal ha sido muy dura y muy costosa para ambos beligerantes. Aquí se afirma que los japoneses perdieron 157 buques de guerra de todos los tipos y retiró averiados 101, aparte de haber sufrido la destrucción de 792 aviones. Por su parte los norteamericanos declaran haber perdido solamente 28 barcos de guerra y la cuarta o quinta parte del número de aviones destruidos a los japoneses. Las pérdidas humanas niponas, aseguran en Washington, que hay que contarlas por millares, «mientras que las nuestras sólo se cuentan por cientos».

Los japoneses han evacuado Guadalcanal y Buna, según la versión norteamericana, porque no podían abastecer a sus tropas ni en viveres ni en armamentos, ni en medicinas. Como lógico resultado de esta versión, los comentaristas de aquí subrayan la trascendencia del bloqueo norteamericano en el Pacífico, no sólo porque les ha proporcionado este triunfo de Guadalcanal, sino por el porvenir que abre a sus esperanzas bélicas. El dominio naval y aéreo de los Estados Unidos alrededor de Australia, parece evidente a la luz de estas noticias, y si no ha roto aún, por lo menos ha quebrantado el cerco que a distancia mantenían los japoneses. Asimismo se cree en Washington que el Japón ha agotado sus límites de flexibilidad o de expansión, en tanto que los aliados multiplican rápidamente sus fuerzas e impulsan el crecimiento de sus ejércitos y flotas navales y aéreas. Hace un año los norteamericanos perdieron Filipinas, pero el éxito que se apuntan en Guadalcanal equivale para ellos a un gran contraste que produce enorme satisfacción pública y se considera como anticipo de mayores triunfos próximos.

El secretario de Marina, defendiendo ayer en el Congreso la existencia de la ley de Préstamo y Arriendo, dijo que los Estados Unidos no tienen ambiciones territoriales, y que con el envío de armas y material de guerra pretenden asegurar para el futuro la tranquilidad en el Pacífico con fuertes bases norteamericanas, similares a las que hoy ocupan transitoriamente. Sin embargo, Knox no dió nombres ni detalles relacionados con su plan.

En medio de este clima de satisfacción, el presidente Roosevelt ha dictado la orden que establece la semana de trabajo de cuarenta y ocho horas, contra la de cuarenta, que era la legal hasta ahora, a pesar de que el jefe del Estado se había mostrado siempre opuesto a esta medida. Sin embargo, el país ha acogido muy bien, en general, la orden, que por el momento sólo se aplicará en las regiones donde escasea la mano de obra.

Al propio tiempo, Mr. Byrnes, director de Estabilización Económica, anunció que no habrá nuevas alzas de jornales ni de precios, y sí, en cambio, requisa de obreros, porque la retaguardia debe cooperar con todas sus energías y todos sus sacrificios a la labor de guerra de este año. De este año que, según Byrnes, será el de la gran ofensiva militar aliada en todos los frentes y el de la invasión de Europa. — **Francisco LUCIENTES.**

Un comunicado del Ministerio de Asuntos Exteriores

Madrid, 19 — En el Palacio de Santa Cruz se ha facilitado el siguiente comunicado:

«Con motivo de un telegrama de cortesía dirigido por el ministro de Asuntos Exteriores al señor José P. Laurel, constando al que éste le había dirigido al ser designado por el Japón para la Presidencia de las Islas Filipinas, algunas radios y agencias de noticias extranjeras comunicaron a sus periódicos que España había felicitado a don José P. Laurel y había reconocido la independencia de las Islas. Ante una gestión hecha por el Gobierno de los Estados Unidos para informarnos de que en la ciudad de Washington se hubiere, de cierto movimiento, movieron gran interés a nuestro país, fué en consecuencia España en Wá-

shington de que entregase en aquel departamento de Estado un memorándum para aclarar la cuestión, el cual decía lo siguiente:

«En vista de la interpretación errónea dada al telegrama de cortesía con que el ministro de Asuntos Exteriores contestó en 18 de octubre al que le había dirigido desde Manila en 13 del mismo mes el señor J. P. Laurel, el Gobierno español tiene interés en hacer saber al Gobierno de los Estados Unidos de América lo siguiente:

Primero. — El telegrama en cuestión constituye un acto de cortesía hacia el pueblo filipino, aprovechando la oportunidad en que éste se dirigió al nuestro y motivado exclusivamente por los sentimientos que todo el aspecto de la vida filipina inspira a España, por las afinidades de sangre, religión y lengua que ligan al pueblo español con el filipino, con el que convivió hasta hace cincuenta años, creando entre ambos una trabazón que alcanza a todas sus fases morales y

materiales y que hace de Filipinas, independientemente de cualesquiera que sean su situación política y su posición internacional, un país vinculado espiritualmente como el que más a la tradición española. Precisamente por esa estimación a todo el pueblo filipino, sin distinción alguna, España se abstiene de toda actuación de tipo político que pueda suponer parcialidad en relación con un país para el que sólo desea la mayor prosperidad y el más completo bienestar.

Segundo. — Al fijar de este modo el verdadero alcance del telegrama, enteramente ajeno a cuanto no tenga esta significación al margen de todo aspecto político y, por consiguiente, de todo acto de reconocimiento ni siquiera indirecto, el ministro de Asuntos Exteriores desea puntualizarlo, a fin de evitar que una interpretación deformada pueda servir de base a una campaña destinada a enturbiar las buenas relaciones que existen entre los Gobiernos español y norteamericano y que han sido demostradas por ambas partes con reiterados actos notorios y ostensibles de probada buena voluntad.

El embajador de los Estados Unidos de América en Madrid ha informado al ministro de Asuntos Exteriores, siguiendo instrucciones de su Gobierno, que el Gobierno de los Estados Unidos está persuadido de que la explicación dada por el Gobierno español ha sido expuesta con entera buena fe y que el Gobierno de los Estados Unidos cree de buen grado que el Gobierno español no tuvo intención de que implicara un reconocimiento del régimen de Laurel ni tampoco de perturbar sus relaciones con los Estados Unidos. El embajador ha declarado que, en consecuencia, su Gobierno, por su parte, desea dar por ultimado el asunto y considera terminado el incidente. — Cifra.

El Japón ha perdido la primera etapa de la batalla de Filipinas

Washington, 26. Por Thomas Madison, (S. E. N. A.) — La declaración del general Mac Arthur en la que ha dicho que los japoneses que luchan en la isla de Leyte ya no son capaces de ofrecer una resistencia coherente indica que el primer «round» de la batalla de Filipinas ha terminado. Cualquier árbitro del Eje lo asignaría sin vacilación a los aliados.

Todos los japoneses encargados de hablar ante el micrófono desde el primer ministro Koiso hasta el último locutor, insistieron en la importancia que revestía la lucha en Leyte y predijeron que las fuerzas del general Mac Arthur serían arrojadas al mar. El general Yamashita, quien se hizo cargo del mando en las Filipinas cuando el general Homma no consiguió aniquilar a las fuerzas desembarcadas, dijo que aceptaría sin inconveniente la «rendición incondicional» de Mac Arthur y sus fuerzas.

Es probable que Koiso exagerara cuando afirmó, con fecha 7 de diciembre, que la batalla de Leyte decidiría el resultado de la guerra en el Pacífico, pero lo que sí puede asegurarse con verdad es que no ha producido ningún beneficio al Imperio nipón. En efecto, las operaciones que empezaron el 20 de octubre en la isla de Leyte han costado hasta ahora al Japón más de 87.000 muertos y heridos, más de 700 aviones y más de 150 barcos destruidos o averiados, incluyendo 4 portaaviones, 2 acorazados y 21 cruceros echados a pique. Hoy día las fuerzas aliadas son dueñas de Leyte y Sama, en las Filipinas orientales y avanzan constantemente en la isla de Mindoro, en el borde occidental del archipiélago.

En esta isla, que es mayor que Córcega, los soldados de ingenieros han construido un aeródromo de tres kilómetros de longitud, suficiente para que operen desde él los mayores bombarderos norteamericanos. Desde éste y desde otros que indudablemente se construirán los aviones aliados no sólo pueden atacar Manila (situada a 250 Km. al norte) sino que también podrán realizar patrullas sobre los 1.200 kilómetros de agua que hay entre Mindoro y la Indochina. De esta forma, ayudados por los barcos de guerra, podrán amenazar gravemente las rutas marítimas niponas que sirven para abastecer a la metrópoli del caucho y estaño de Malaca y del petróleo de las Indias orientales holandesas y Borneo.

Es posible que el segundo «round» por la posesión de Filipinas le vaya mejor al Japón que el primero, aunque por el momento no parezca así. En efecto, como los japoneses no consigan sobornar al sexto ejército americano y a la flota del Pacífico para que regresen a los Estados Unidos, no deben esperar otra cosa que un «knock-out» definitivo. — ETE. .

DOCUMENT X: Crònica titulada "Anti-oriente" de César González-Ruano on s'expressa la ruptura de les relacions diplomàtiques entre Espanya i el Japó, a *La Vanguardia Espanyola* 17-III-1945, Pàg.8.

Colaboración de
LA VANGUARDIA

ANTI-ORIENTE

Los enormes acontecimientos de estos días han llenado la atención del mundo y pasado a segundo término otros, esencialmente nuestros, que conviene recordar. Esa impresionante muerte del presidente Roosevelt al borde de su victoria y el esperar de una hora a otra el fin de la guerra ha colmado al lector inmediatamente después de un hecho fundamental que a mi entender no tuvo suficiente glosa ni comentario: me refiero a la decisión del Gobierno frente a los tristes y vergonzosos sucesos de Manila.

La ruptura de relaciones diplomáticas con el Japón es una medida de decoro y energía nacional que no puede haber sorprendido a nadie. Pero la nota oficial del Consejo de ministros ha coincidido, y esto es lo que periódicamente me interesa, con la conferencia del embajador del Brasil en el madrileño Colegio de Abogados, sobre las afinidades culturales, raciales, idiomáticas, etc., que tienen a España con el continente americano.

Nunca escribo de política, ni ahora pienso tampoco hacerlo, porque el periodismo político es una especialización que yo he ejercido sólo cuando se me llamó en consulta, o sea cuando he tenido puestos de corresponsal en el extranjero. Pero, Dios mío, ¿qué puede ahora escaparse, en cierto modo, de lo político? Casi ni los temas confidenciales literarios y menos los que tienen en la internacional su origen por distinto que luego sea su desarrollo.

No sé si asombraron a alguien los vandálicos y salvajes sucesos de Manila. A mí, por lo menos, no me asombraron nada. Nunca he hecho un elogio del mundo japonés, porque ni su poesía me ha interesado fuera de la mínima curiosidad que inspira todo lo exótico. Nuestros orientales, como ha ocurrido con los escritores ingleses, franceses o alemanes, son otros. Los poetas ingleses, como Byron, Keats o

Shelley, encontraban las puertas de Oriente, de nuestro Oriente, bastante cerca: las Venecias o, como máximo, las rubias costas griegas. Esta es la verdad. Como otra verdad es que puestos a buscar algo importante, de cultura milenaria en el Extremo Oriente, lo buscaríamos en China, pero nunca en el Japón.

De un modo o de otro, que los soldados japoneses cometieran toda clase de crueldades en Manila, demostrando el odio natural que sienten por lo europeo, representado allí con la presencia física de españoles y con la huella histórica de la grandeza hispánica, no me asombra lo más mínimo. La romanidad llamó bárbaro a lo que le era extraño. Su lógica y disculpable soberbia exageró el concepto en su aplicación geográfica; pero es evidente que, en nuestros días, esa palabra de bárbaro, que ya tiene un solo significado, vuelve bien a su origen, a su autenticidad de lo que es más moral que políticamente extranjero, extraño.

En París se entendía uno mejor con un chofer francés que en el fondo era un hombre cartesiano, con ideas comunes a las nuestras dentro de la cabeza, que con un poeta japonés. No se nos ha perdido mutuamente nada en su caso ni a ellos en la nuestra. Todo el orientalismo es para nosotros ajeno e irritante. Quienes andamos en el asunto no podemos admitir el *shai-kai*. Ni hay influencias ni relaciones. Y, además, ¿qué podemos admirar en el Japón moderno, industrial, técnico, que no lo tuviéramos ya en Alemania o en los Estados Unidos, de quienes lo habían tomado los japoneses?

En cambio, los españoles teníamos —tiernamente, eso sí— descuidado el continente americano, intelectualmente descuidado, porque nada se cuida estrechando lazos al final de los banquetes. «Lección americana de europeísmo» titulaba LA VANGUARDIA su editorial hace unos días, refiriéndose al profundo discurso del embajador del Brasil, que ha hablado claramente de algo tan fundamental como la americanidad de España y Portugal. Exactamente. La avanzada geográfica de Europa no es casual, sino bien causal en tres naciones como la nuestra, como Portugal y como Inglaterra. Ingleses, portugueses y españoles —después de nuestro descubrimiento y colonización— no han interrumpido jamás su relación natural y directa con un continente que tiene su sangre y su lengua.

Sólo la frívola dejadez de unos años españoles pudo permitir que el meridiano español fuera perdiendo intelectualmente vigor en América. El esfuerzo individual de escritores y artistas no basta. Es necesario que la relación sea una verdadera relación nacional, y esta terrible guerra que desangró a Europa está ahora produciendo el gran fenómeno ansiado de inteligencia y de concordia con el acercamiento de América a la Europa más occidental, a la Europa que mandó allá sus mejores hombres durante siglos enteros.

El ejemplo de los tristes sucesos de Manila es más que sintomático: el mundo extraño, ajeno, asesina a la más antigua representación occidental y de cultura que allí había: los españoles. El mundo próximo, con una comunidad entrañable a lo europeo, salva a las islas Filipinas del terror amarillo. Ahora es el momento de empezar a entender el poder espiritual de quienes no somos orientales.

César GONZALEZ-RUANO

Recepción en la Embajada del Brasil

Asistieron los ministros de Asuntos Exteriores y de Justicia

Madrid, 17. — En las primeras horas de esta noche se ha celebrado una recepción en el palacio de la Embajada del Brasil, a la que han asistido, entre otras muchas personalidades, los ministros de Asuntos Exteriores, don José Félix de Lequerica, y de Justicia, don Eduardo Aunós; el subsecretario del Ministerio del Aire, general Sáenz de Buruaga; directores generales de Política Exterior, señor Doussinague; de Seguridad, coronel Rodríguez; de América, señor Seminario; de Prisiones, señor Sanz, y de Bellas Artes, marqués de Lozoya; embajadores de Portugal, señor Pereira; del Perú, señor Ribera Schreiber; ministros de Venezuela, doctor Benítez; de El Salvador, señor Alvarez Bidaurre; de Bolivia, señor Portillo; del Uruguay, señor Sampognado; encargado de Negocios de Chile, señor De la Barra; consejero de la Embajada argentina, señor Quintana; alcalde de Madrid, señor Alcocer; directores de los periódicos madrileños; director de la Agencia EFE, señor Gómez Aparicio, y numerosas personalidades de la intelectualidad y de la sociedad madrileña.

El embajador del Brasil, señor Pimentel, y señora, junto con el personal de la Embajada y del Consulado de aquel país, colmaron de atenciones a sus invitados. La fiesta se prolongó hasta cerca de las once de la noche. — Cifra.

La batalla de Iwo-Jima ha terminado prácticamente

Resistencia organizada de las fuerzas francesas en Indochina

Prácticamente ha terminado la campaña de Iwo-Jima

Guam, 16. — «Han terminado ya los combates por la posesión de Iwo Jima, puesto exterior de defensa y vigilancia del imperio japonés», ha declarado el vicealmirante Turner, jefe de las fuerzas anfíbias de los Estados Unidos que operan en este sector, a un corresponsal de la Prensa combinada americana.

La gran batalla, de un encarnizamiento desconocido hasta la fecha en el Pacífico, ha terminado con la muerte de más de 20.000 soldados escogidos del Japón. Los muertos norteamericanos no llegan a cuatro mil.

Añadió que quedan, sin embargo, algunas bolsas, muy fragmentadas, cuya total eliminación puede requerir bastante tiempo aún. La batalla fué de volumen e intensidad jamás conocidos. Las posiciones japonesas estaban enlazadas por miles de cuevas, fosos y túneles que permitían una comunicación constante, segura e ininterrumpida con el enjambre de posiciones de combate. Tan pronto como cesaba el fuego de barrera, los japoneses volvían a sus puestos y tenían que ser desalojados en costosas luchas a corta distancia, con frecuencia cuerpo a cuerpo. — EFE.

Dice el almirante Nimitz

Guam, 16. — «La batalla de Iwo-Jima ha sido ganada», se anuncia en el Cuartel General del almirante Nimitz. En los combates que se libraron en la isla, las bajas de la infantería de Marina norteamericana se elevan a un total de 4.189 muertos, 15.308 heridos y 441 desaparecidos.

El almirante Nimitz ha enviado un

mensaje a sus hombres en el que les felicita por esta nueva victoria. — EFE.

Referencia japonesa

Tokio, 16. — El Gran Cuartel General Imperial, comunica:

«En Iwo-Jima, nuestras unidades mantienen sus posiciones en la ciudad de Kita y en el sector de Higachiyama, defendiéndose heroicamente contra los violentos ataques del enemigo. En el sector del monte Tamaha, nuestras unidades realizaron en la noche del 7 al 8 de marzo, audaces ataques y se infiltraron en las posiciones enemigas. Las pérdidas infligidas al adversario son muy elevadas. Estos grupos de japoneses encontraron una muerte heroica. Las bajas ocasionadas por nuestras fuerzas al enemigo desde el comienzo del desembarco se elevan a 40.800. — EFE.

Francia organiza la resistencia en Indochina

Calcuta, 16. — El Servicio de Información francés en Chunking dice que, según una información del cónsul de Francia en Kunming, las tropas metropolitanas e indígenas de Indochina francesa han emprendido una contraofensiva contra los 60.000 japoneses que invadieron el país el día 9 del actual. Añade que la Embajada de Francia en Chunking ha enviado observadores a la frontera septentrional de la Indochina, en la que, con arreglo al citado informe, las fuerzas francesas y anamitas y las guerrillas siguen oponiendo dura resistencia. Fué visto —agrega— como un millar de nipones cruzaba el Mekong desde Birmania a Tailandia e Indochina francesa. — EFE.

París, 16. — Oficialmente se declara que las tropas francesas de Indochina, no se han entregado a los japoneses, sino que resistieron en todas partes, echándose luego al monte. Todavía están luchando en Monkay, se añade. — EFE.

Ejecución del primer espía japonés en Filipinas

Manila, 16. — Ha sido ejecutado el primer espía japonés, juzgado y sentenciado por un tribunal militar en Filipinas, informa un corresponsal de la Prensa Combinada Americana. Era un soldado de infantería que, vestido de paisano, se dedicaba al espionaje detrás de las líneas de las fuerzas estadounidenses. — EFE.

AMIGOS DE LOS MUSEOS

AVISO:

Domingo, día 18, a las 11'30 en punto, visita a las cúpulas de la iglesia del antiguo Hospital Militar de la calle Tallers y a la casa antigua de Erasmo de Janer, de la calle del Carmen, núm. 104, con interesante conferencia explicativa por el ilustre señor don Agustín Durán y Sanpere.

Reunión a la citada hora, con toda puntualidad, en la calle de Tallers, esquina a la de Gravina.

DOCUMENT XII: Declaració de el president dels EE. UU, Harry Truman, anunciant l'atac atòmic sobre Hiroshima (1945)

August 6, 1945

SIXTEEN HOURS AGO, an American airplane dropped one bomb on Hiroshima, an important Japanese Army base. That bomb had more power than 20,000 tons of T.N.T. It had more than two thousand times the blast power of the British "Grand Slam" which is the largest bomb ever yet used in the history of warfare.

The Japanese began the war from the air at Pearl Harbor. They have been repaid many folds. And the end is not yet. With this bomb we have now added a new and revolutionary increase in destruction to supplement the growing power of our armed forces. In their present form these bombs are now in production and even more powerful forms are in development.

It is an atomic bomb. It is a harnessing of the basic power of the universe. The force from which the sun draws its power has been loosed against those who brought war to the Far East.

Before 1939, it was the accepted belief of scientists that it was theoretically possible to release atomic energy. But no one knew any practical method of doing it. By 1942, however, we knew that the Germans were working feverishly to find a way to add atomic energy to the other engines of war with which they hoped to enslave the world. But they failed. We may be grateful to Providence that the Germans got the V-1's and V-2's late and in limited quantities and even more grateful that they did not get the atomic bomb at all.

The battle of the laboratories held fateful risks for us as well as the battles of the air, land and sea, and we have now won the battle of the laboratories as we have won the other battles.

Beginning in 1940, before Pearl Harbor, scientific knowledge useful in war was pooled between the United States and Great Britain, and many priceless helps to our victories have come from that arrangement. Under that general policy the research on the atomic bomb was begun. With American and British scientists working together we entered the race of discovery against the Germans.

The United States had available the large number of scientists of distinction in the many needed areas of knowledge. It had the tremendous industrial and financial resources necessary for the project and they could be devoted to it without undue impairment of other vital war work. In the United States the laboratory work and the production plants, on which

a substantial start had already been made, would be out of reach of enemy bombing, while at that time Britain was exposed to constant air attack and was still threatened with the possibility of invasion. For these reasons Prime Minister Churchill and President Roosevelt agreed that it was wise to carry on the project here. We now have two great plants and many lesser works devoted to the production of atomic power. Employment during peak construction numbered 125,000 and over 65,000 individuals are even now engaged in operating the plants. Many have worked there for two and a half years. Few know what they have been producing. They see great quantities of material going in and they see nothing coming out of these plants, for the physical size of the explosive charge is exceedingly small. We have spent two billion dollars on the greatest scientific gamble in history-and won.

But the greatest marvel is not the size of the enterprise, its secrecy, nor its cost, but the achievement of scientific brains in putting together infinitely complex pieces of knowledge held by many men in different fields of science into a workable plan. And hardly less marvellous has been the capacity of industry to design, and of labour to operate, the machines and methods to do things never done before so that the brain child of many minds came forth in physical shape and performed as it was supposed to do. Both science and industry worked under the direction of the United States Army, which achieved a unique success in managing so diverse a problem in the advancement of knowledge in an amazingly short time. It is doubtful if such another combination could be got together in the world. What has been done is the greatest achievement of organized science in history. It was done under high pressure and without failure.

We are now prepared to obliterate more rapidly and completely every productive enterprise the Japanese have above ground in any city. We shall destroy their docks, their factories, and their communications. Let there be no mistake; we shall completely destroy Japan's power to make war.

It was to spare the Japanese people from utter destruction that the ultimatum of July 26 was issued at Potsdam. Their leaders promptly rejected that ultimatum. If they do not now accept our terms, they may expect a rain of ruin from the air, the like of which has never been seen on this earth. Behind this air attack will follow sea and land forces in such numbers and power as they have not yet seen and with the fighting skill of which they are already well aware.

The Secretary of War, who has kept in personal touch with all phases of the project, will immediately make public a statement giving further details.

His statement will give facts concerning the sites at Oak Ridge near Knoxville, Tennessee, and at Richland near Pasco, Washington, and an installation near Santa Fe, New Mexico. Although the workers at the sites have been making materials to be used in producing the greatest destructive force in history, they have not themselves been in danger beyond that of many other occupations, for the utmost care has been taken of their safety.

The fact that we can release atomic energy ushers in a new era in man's understanding of nature's forces. Atomic energy may in the future supplement the power that now comes from coal, oil, and falling water, but at present it cannot be produced on a basis to compete with them commercially. Before that comes there must be a long period of intensive research.

It has never been the habit of the scientists of this country or the policy of this Government to withhold from the world scientific knowledge. Normally, therefore, everything about the work with atomic energy would be made public.

But under present circumstances it is not intended to divulge the technical processes of production or all the military applications, pending further examination of possible methods of protecting us and the rest of the world from the danger of sudden destruction.

I shall recommend that the Congress of the United States consider promptly the establishment of an appropriate commission to control the production and use of atomic power within the United States. I shall give further consideration and make further recommendations to the Congress as to how atomic power can become a powerful and forceful influence towards the maintenance of world peace.

HARRY S. TRUMAN

DOCUMENT XII: Portada que referencia com eren les ciutats de Hiroshima i Nagasaki abans dels bombardeigs, a *La Vanguardia Espanyola* 11-VIII-1945, Pàg.1.

U L T I M A H O R A

El Japón ha aceptado la rendición sin condiciones

Anuncio oficial de Truman

Washington, 14. — El presidente Truman ha anunciado oficialmente que los japoneses han aceptado los términos de rendición. — EFE.

De Attlee

Londres, 14. — El primer ministro, Attlee, ha anunciado que el Japón se ha rendido hoy. — EFE.

Texto de la nota japonesa

Londres, 14. — El primer ministro Attlee ha comunicado que la nota japonesa está redactada en los términos siguientes:

«El Gobierno japonés tiene el honor de contestar a los Gobiernos de las cuatro Potencias aliadas diciendo: Su Majestad el Emperador ha proclamado un decreto imperial sobre la aceptación por parte del Japón de los acuerdos contenidos en la declaración de Potsdam. Su Majestad está dispuesto a autorizar y asegurar la firma por parte del Gobierno japonés y del Cuartel General Imperial de las gestiones necesarias para llevar a cabo las disposiciones contenidas en la declaración de Potsdam. Su Majestad está dispuesto también a poner este comunicado en conocimiento de todas las autoridades militares, navales y aéreas para que ordenen a todas las fuerzas a sus órdenes donde quiera que se hallen que cesen sus hostilidades y depongan sus armas. Firmado.» — EFE.

Dice el Presidente norteamericano

Washington, 14. — El presidente Truman ha informado a los periodistas que considera la respuesta japonesa como una aceptación plena de la declaración de Potsdam, en la cual se especificaba que los japoneses debían rendirse sin condiciones.

* ATENCION

Se advierte a todos los que utilizan discos fonográficos para la amenización de bailes, bares, cafés, casinos, cines, tióvivos, establecimientos comerciales, etc., y a los organizadores de VERBENAS y FIESTAS PUBLICAS, donde se piense tocarlos, que la Ley obliga a pedir previamente autorización a sus productores. Diríjanse a: Compañía del Gramófono-Odeón, S. A. E., Urgel, 234. Tel. 71598.

Agregó que las fuerzas armadas aliadas habían recibido orden de suspender toda operación ofensiva y que el general Mac Arthur había sido designado como jefe supremo de las fuerzas aliadas para aceptar la rendición.

«El día de la victoria sobre el Japón --dijo-- no será proclamado hasta que dicho país firme la rendición.»

Las Potencias aliadas que se hallan en guerra en el Pacífico: Estados Unidos, Gran Bretaña, Rusia y China, estarán representadas en el momento de la firma por altos funcionarios. — EFE.

Declaración del primer ministro británico

Londres, 14.—En su declaración con motivo de la rendición incondicional del Japón, el primer ministro, Attlee, pasó revista al curso de la guerra en el Pacífico, y después de afirmar que «la resistencia nipona se ha derrumbado en todas partes», continuó diciendo: «En este momento debemos rendir homenaje a los hombres de este país, de los Dominios, de la India y de las Colonias, a nuestras flotas, ejércitos y fuerzas aéreas que han combatido tan heroicamente en la campaña contra el Japón. Nuestra gratitud se hace extensiva a todos nuestros magníficos aliados, sobre todo a los Estados Unidos, sin cuyos esfuerzos prodigiosos esta guerra en el Extremo Oriente hubiera durado muchos años más. Pensemos también, especialmente en estos momentos, en los prisioneros de guerra que se encuentran en manos de los japoneses y en nuestros amigos de los Dominios, de Australia, Nueva Zelanda, India, Birmania y de aquellos territorios coloniales sobre los cuales el ataque japonés cayó con todo su peso. Nos produce gran alegría el saber que estos territorios serán pronto liberados del invasor japonés.» — EFE.

* HERNIADO

No lleve Ud. más su braguero si no le contiene la hernia, tormento inútil propenso a la estrangulación. Adopte nuestro **REDUCTIVO ANTIHERNIARIO** para su contención, bajo prescripción facultativa. Casa PALAU VIVES. Fundada en 1884. Rambla del Centro, 12, principal (próximo Liceo). Teléf. 22515. (C. C. S. número 5647).

Mañana y pasado, fiestas de la victoria, en Inglaterra

Londres, 14. — El primer ministro británico ha proclamado el jueves y viernes como días de la victoria sobre el Japón.

Hoy, transmisión de una decisión de Hiro-Hito

Londres, 14. — Según Radio París, la Agencia japonesa Domei ha comunicado esta noche, que una decisión imperial de importancia, que ya ha sido tomada, será anunciada a las doce del mediodía del miércoles (hora de Tokio). — EFE.

Rendiciones parciales en China

Chungking, 14. — En la provincia de Chekiang, una formación japonesa se ha rendido a las fuerzas chinas, según comunica la Agencia Central de Noticias china. También informa que en la noche pasada llegó a esta capital el general Ho-Ying-Chin, jefe de las fuerzas de tierra, para conferenciar con Chang Kai Chek sobre la rendición de tropas japonesas.

Sobre la rendición que se anuncia, no se detalla la naturaleza ni el número de fuerzas de la unidad rendida, como tampoco el lugar exacto en que ésta se ha producido.

Parece ser que el general Ho-Ying-Chin será quien reciba la capitulación de las tropas niponas del sur de China, incluso en la zona de Hong-Kong, caso de que no lleguen a tiempo fuerzas británicas.

El general Hsu-Yung-Chang, jefe de operaciones del Consejo Militar Nacional, presidirá la delegación que actúe en la firma del documento de rendición.

La capitulación de los japoneses en la zona central de China se verificará ante las tropas de la sexta zona de guerra, y las fuerzas de la primera zona se dirigirán hacia el Este para aceptar a la de los nipones situados en Loyang-Chegchow y Kaifeng. Las tropas niponas de la zona de Hankou y Nankin capitularán ante las unidades chinas que operan al Este del corredor de Cantón-Hankou. Se teme que las fuerzas comunistas que existen en dichos territorios, en los que ocupan zonas aisladas en las cercanías de Nankin, Sanghai y Hangchow, opongan dificultades.

Chang-Kai-Chek no permitirá actuar a las tropas comunistas

Londres, 14. — Las altas autoridades de Chungking, afirma el enviado especial de